



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

1
2

התובע:

ש. מ.

ע"י ב"כ עו"ד יאיר גרין, עו"ד ניצן שאול ועו"ד
שמאי מנטש

נגד

הנתבעת:

ו. מ.

ע"י ב"כ עו"ד דני שרמן ואח'

3
4
5

פסק דין

"לי נקם ושילם לעת תמוט רגלם.....(דברים ל"ב)

6
7

האם בנסיבות המתוארות בפני יש לבטל את הסכם הממון שנערך בין הצדדים ביום 26.06.2011, אשר אושר וקיבל תוקף של פסק-דין ביום 14.09.2011, על פי העילות של עושק, טעות, הטעייה והעדר תום לב – זהו נושאו של פסק-הדין. או במילים אחרות, האומר לרעהו: "אשתמש בפרסומך ברבים, לגלות כי אתה בוגד ואולי דו מיני, אם לא תמחל על רכושך", רובו, כולו מאי?

12
13

רקע עובדתי

1. הצדדים (להלן: "האיש" ולהלן: "האישה") נישאו זל"ז כדמו"י ביום 13.06.1995 ומנישואין אלו נולדו להם שתי בנות.

15
16

2. לאיש אלו הם נישואיו השניים ומנישואיו הראשונים לו בן בגיר; לאישה אלו הם נישואיה הראשונים.

18
19



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

3. האיש הינו פרופסור, איש אקדמיה נודע בתחומו ובעל חברה העוסקת בייעוץ אסטרטגי (להלן: "חברת") ואילו האישה אינה עובדת מיום נישואיה.

4. לאורך נישואיהם, חלו בין הצדדים משברים בחיי הנישואין אך הם הצליחו לאחות את הקרעים ביניהם והמשיכו לחיות יחדיו.

5. ביום 26.06.2011, לאחר פרוץ אחד המשברים, חתמו הצדדים על הסכם ממון אשר אושר בפניי (תה"ס 11-06-42815) וקיבל תוקף של פסק-דין ביום 14.09.2011 (להלן: "ההסכם").

6. על-פי האמור בפרוטוקול אישור ההסכם, הצדדים היו כביכול מיוצגים על ידי עורך דין מטעמם, ולאחר שבית המשפט ציין לפרוטוקול כי הם חתמו על ההסכם מרצונם ובהסכמה מלאה וכי הבינו את תוכנו של ההסכם, את מהותו ואת התוצאות הנובעות ממנו, אישר בית המשפט את ההסכם.

7. בהמשך, ביום 05.10.2011, נתקבלה בקשתו של עורך הדין אשר ערך את ההסכם (להלן: "עורך הדין") לתיקון פרוטוקול אישור ההסכם ובה ציין כי הוא ייצג את האישה בלבד. אמור מעתה כי עת אושר ההסכם וגם עת התנהל המשא ומתן לחתימתו, לא היה האיש מיוצג.

8. בהסכם נקבעה הפרדה רכושית בין הצדדים בנכסים שאינם רשומים במשותף ו/או שהשיתוף בהם לא נקבע בהסכם. עוד נקבע כי בבעלות האישה יהיו דירה ברחוב (להלן: "דירת"), הבית ברחוב (להלן: "בית") וחשבונות בנק הרשומים על שמה של האישה (להלן: "החשבונות"), ואילו בבעלות האיש יוותרו כלל הזכויות והחובות של חברת "....." (להלן: "חברת") למעט הכספים שיהיו בחשבון החברה בעת הפירוד וכן חשבונות בנק הרשומים על שמו של האיש.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

9. עוד נקבע בהסכם כי את המשכנתא על בית ישלם האיש גם בעתיד וזאת עד לסילוקה המלא, כלל זכויות הפנסיה של האיש מאוניברסיטת תל-אביב תהיינה גם הן לאישה ולאחר פטירתה – לבנותיהם, ואגב חלוקת בעלות בחשבונות משותפים שונים (חסכון, חשבון בחו"ל), תוך שאם מי מהצדדים יחליט להתגרש, יחולקו חשבונות אלו בהתאם לקבוע בהסכם.

10. להלן עיקרי ההסכם בין הצדדים שאושר וקיבל תוקף של פסק-דין:

"4.א.רכוש בבעלות האישה ללא כל סייג

- **דירה ברח', הידועה כגושחלקהתת חלקה ... רשומה במרשם המקרקעין ע"ש ו. ל. (שם נעורי האישה) (להלן: "הדירה ברח'").**
- **בית ברחוב, הידועה כגוש חלקהתת חלקה רשום ע"ש ו. מ. (להלן: "הבית ברח'").**
- **כל חשבון בנק או זכות כספית או אחרת הרשומה על שם האישה.**
- **כל חוב של האישה שהוא חוב שלה בלבד ולבעל לא יהא כל חלק ו/או חבות בגינו.**

ב.רכוש בבעלות הבעל ללא כל סייג

- **כל הזכויות והחובות בחברת "..... אסטרטגיות" בע"מ ח.פ. ("החברה"). למנוע כל ספק, כל תקבול ו/או חוב של החברה הם של הבעל בלבד ומענינו שלו בלבד ולאישה לא יהא כל חלק לא בזכות הנובעת מהחברה ולא בחוב כלשהו של החברה. אמור זה הוא בכפוף למפורט להלן:**
- **מוסכם בזאת כי במהלך החיים המשותפים של הצדדים וכל עוד הם חיים ביחד, יחולקו כל הכספים והתקבולים שיווצרו ו/או יתקבלו בחברה בין הצדדים בחלקים שווים לאחר הוצאות החברה. במקרה של פרידה אזי הכספים שיהיו ו/או נצברו בחשבון החברה וטרם חולקו, יחולקו בין הצדדים**



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

ביום הפרידה בחלקים שווים ביניהם, לאחר הפחתת הוצאות החברה בהתאמה.

- כל חשבון בנק או זכות כספית או אחרת על שם הבעל.
- כל חוב של הבעל הוא חוב שלו בלבד ולא יחויב לא יהא כל חלק ו/או חבות בגינו.

5. המשכנתא

על הבית ברח' רובצת משכנתא נשוא חוב לבנק הבינלאומי הראשון בע"מ ע"ס מקורי של 1.7 מיליון ₪ (להלן: "חוב המשכנתא") מוסכם ומובהר כי חוב המשכנתא ישולם במלואו ועפ"י תנאי החבות לבנק ע"י הבעל, והחבות לפירעון חוב המשכנתא חלה על הבעל בלבד. הואיל ונרכשה פוליסת ביטוח לאבטחת תשלום חוב המשכנתא, הבעל מתחייב להמשיך ולשלם את פרמיות פוליסת ביטוח זו ולא לשנות את תנאי הפוליסה באופן שיפגע באבטחת חבותו לפירעון חוב המשכנתא.

6. זכויות מפנסיה ב.....

הבעל מתחייב מפורשות לעשות את כל הנדרש ומתבקש ממנו כדי להורות ולוודא כי כל זכות הנובעת מזכויותיו כעובד לרבות כל זכות המוקנית לשארים ו/או כל זכות צבורה, תהא מוקנית לאישה בלבד, ואחרי פטירת האישה, לשתי בנות בני הזוג, הכל כפוף ובהתאם לתקנות ה.....

7. חשבון חסכון ב.....

לצדדים חשבון כספי בקרן פנסיה בשם "....." שפרטיה (להלן: ".....") מוסכם בזה כי הזכויות הרשומות ע"ש הבעל הם בבעלות: 70% לבעל ו-30% לאישה. הבעל מחזיק ומנהל הכספים, כדי חלקה, כנאמן שלה עד וכפוף לדרישתה להעביר לה את הכספים.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

8. חשבון בנק.....

לצדדים חסכון כספי בבנק בסניף שכתובתו....., ומספר החשבון הוא.....
(להלן: "החשבון בנק") מוסכם בזה כי כל הזכויות הרשומות ע"ש הבעל
בחשבון שייכות 50% ו-50% לאישה. הבעל מחזיק ומנהל עבורה את
הכספים, כדי חלקה, כנאמן שלה עד וכפוף לדרישתה להעביר לה את הכספים.

9. חשבון בבנק.....

לצדדים חסכון כספי בבנק (להלן: "החשבון בנק") מוסכם בזה כי
הזכויות הרשומות ע"ש הבעל בחשבון בנק הם בבעלות: 50% לבעל ו-50%
לאישה. הבעל מחזיק ומנהל עבורה את הכספים, כדי חלקה, כנאמן שלה עד
וכפוף לדרישתה להעביר לה את הכספים."

11. ביום 01.07.2013, לאחר ששוב חל משבר בין הצדדים, הגישה האישה תביעה לאכיפת
ההסכם/תובענה להליכי ביצוע של הסכם הממון ובהמשך אף פתחה תיק הוצאה לפועל
וערעור על החלטת רשמת ההוצאה לפועל, שם, המונח גם הוא בפניי.

12. ביום 23.10.2013 הגיש האיש כתב הגנה ויחד עמו תובענה שכנגד, בה ביקש, כסעד הצהרתי
את ביטולו של ההסכם.

13. ביום 23.03.2015, במסגרת קדם משפט בתובענות נוספות של הצדדים (לעניין משמורת
ומזונות הקטינות – בנות הצדדים), בהסכמת האישה נמחקה התובענה לאכיפת ההסכם, תוך
שקבעתי מועדי הוכחות לתובענת האיש באשר לביטול ההסכם.

14. דיוני ההוכחות (כ-8 במספר) התפרסו על פני למעלה משנה.

טענות האיש (התובע)



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

15. האיש טוען למצב נפשי ירוד הכולל דכאון כרוני, מצוקות נפשיות משמעותיות, התקפי חרדה המלווים אותו כתוצאה מהשתתפותו במלחמת ששת הימים, אשר השפיעו בצורה מוחלטת על התנהלותו. האיש סבל ועודנו סובל משך שנים רבות ומטופל על-ידי פסיכיאטרים וכיום מוכר כ"הלום קרב".
16. לטענתו, חתם על הסכם הממון רק בכדי לרצות האישה ולשמר את התא המשפחתי כתנאי להמשך חיי הנישואין ואיחוי הקרע בין הצדדים – כל זאת כאשר נעדר הוא כל יכולת להפעיל שיקול דעת ממשי ולהביע התנגדות.
17. לטענתו, לא היה הוא מעורב כלל בפרטי החוזה, לא בחר בעורך הדין אשר נבחר על-ידי האישה ואף לא הבין המשמעות כי זה האחרון מייצג, כביכול, את שניהם, האישה שהיא זו שהכתיבה את הוראותיו של ההסכם מבלי לערבו ואף מבלי שניתנה בידיו היכולת להבין את משמעותו, להפעיל שיקול דעת כלשהו או להביע התנגדות. למעשה, כדבריו של האיש: **"זה היה פרויקט של ו"**. והוא עצמו לא היה מיוצג.
18. עוד טוען הוא כי למען "שלום בית" ופיוס האישה, החרדה מפירוק התא המשפחתי, היה מוכן לחתום על ההסכם אשר קיפח ונישלו למעשה, מכל רכושו וזכויותיו.
19. האיש טוען כי מדובר בהסכם המנצל את חולשתו באופן מחפיר, הסכם שתוצאותיו מקפחות, בלתי צודקות ובלתי מתקבלות על הדעת, שכן מותירות אותו בגיל מתקדם, כשהוא חסר כל וללא מקור הכנסה.
20. עוד טוען האיש כי ההסכם כפי שנוסח, נוסח בצורה מטעה שאף הטעתה את בית המשפט בשעתו, כאשר נתבקש האחרון לאשרו.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

21. האיש טוען כי רישומו של "בית" על שמה של האישה בלבד, נעשה כתוצאה ממשבר בחיי
הנישואין ותוך ניצולה של האישה את מצוקתו. מדובר ברישום בלבד, שכן זהו הנכס
המשמעותי ביותר שהיה לצדדים ושימש כבית מגוריהם, לאמור, כי על-פי הדין ובמנותק מן
הרישום, עסקינן בבית שמחציתו לאיש היא.
22. האיש טוען כי מדובר בהסכם אשר תנאיו גרועים ובלתי סבירים באופן קיצוני ולרעתו, שכן
בידי האישה נותרו בסופו של יום למעלה משלוש דירות ואילו הוא נותר ללא קורת גג, מבלי
"סידור לדיר חלופי" כדבריו. בנוסף, עליו להמשיך ולשלם משכנתא לבית, בית אשר נותר
בידי האישה והוא אינו גר בו עוד.
23. עוד טוען האיש כי הסכם הממון גוזר עליו, לעת זקנה "חיי עוני ודלות עד כדי פשיטת רגל"
והוא בגילו נותר מרושש, בחוסר כל ובחובות עצומים, ה"הנופל כנטל על החברה" – דבר
הנוגד לטעמו את תקנת הציבור.
24. לעניין חברת ".....", טוען האיש כי הכנסותיה נובעות רק מהשתכרותו פרי עבודתו, מדובר
בחברת איש יחיד וערכה הנוכחי הוא אפסי, זאת משום שהחברה אינה מניבה רווחים ואין
בעובדת השארתה בידיו, כדי לאזן את העיוות שנוצר בחלוקת הנכסים אשר בהסכם הממון.
אם תרצה תוכל במילים אחרות לתאר את טענת האיש לגבי החברה, כהסתפקות בהשארת
"פטיש בידי נגר".
25. עוד טוען האיש כי בנוסף לחתימתו על ההסכם, "אולץ" הוא לחתום על צוואה בה מותיר את
כל רכושו לאישה, תוך שזו מנשלת לחלוטין את בנו מנישואיו הראשונים, אשר גם עליה חתם
מבלי יכולת להתנגד כתוצאה מנסיבות המשבר, ניצול חולשותיו מהן סבל, מצבו הנפשי
והקוגניטיבי אשר לא אפשרו לו להתנגד לתכתיביה של האישה. עוד מוסיף כי העתק
מהצוואה אף לא הגיע לידי אלא לאחר שפנה לקבלתה, בשלב מאוחר יותר.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

26. באשר למצבו הנפשי מוסיף האיש כי סובל הוא מפוסט טראומה המשפיעה והופכת אותו לאדם תלתי ובעל יכולת תפקודית מוגבלת במצבי לחץ – כל אלו הובילו אותו לקיום יחסי תלות טוטאלית באישה ומכאן שחתם על הסכם הממון, בלא שהפעיל כל שיקול דעת.

27. האיש טוען כי האישה הטעתה אותו, בכך שהציגה בפניו מצג שווא כי מדובר בהסכם ל"שלוש בית", שכן סמוך לאחר החתימה על ההסכם והצוואה, חלה התדרדרות ביחסיהם וכל ניסיונותיו לשקמם עלו בתוהו, תוך שמנצלת היא את מצוקתו, לאמור כי ההסכם לא היה אלא מלכודת, שעם חתימתו אצה האישה להפעילו.

28. עוד טוען כי האישה "נאלצה" להסתייע בהאשמות שווא כנגדו, ואלו מלמדות על קנוניה ורמייה אשר נועדו לנצל את חולשתו ומצביעות על העדר תום לב מצידה של האישה.

29. באשר לטענת האישה כי על האיש לשלם מחיר, על שגרם לפירוק התא המשפחתי בשל "בגידותיו" כדבריה, טוען האיש כי יש להפריד בין ענייני הרכוש לענייני הרגש והסכם ממון לא נועד להיות "סנקציה עונשית" (כדבריו), כתוצאה ממעשיו.

30. לבסוף טוען האיש, כי לא היה איחור או שיהוי בהגשת תביעתו לביטולו של ההסכם, שכן בשל מצוקתו הנפשית המתמשכת, הדחיק את השלכותיו של ההסכם ל"קרן זווית" עד אשר האישה החליטה "להפעיל" את ההסכם. עוד מוסיף, כי ביחסי המשפחה בין בני זוג אין המקובל לשלוח הודעות ביטול זה לזו בין בני זוג, ומשכך "מרוץ הזמנים" כלל לא החל (כדבריו).

טענות הנתבעת (האישה)

31. לטענת האישה הסכם הממון הינו הסכם "שלוש בית" ולחילופין "גירושין" על כל העניינים הכרוכים, אשר אושר וקיבל תוקף של פסק-דין בבית המשפט. הסכם זה הוסבר לצדדים



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

בשפה פשוטה, כולל השלכותיו והם שניהם הצהירו כי הסכם זה ברור להם, נעשה הוא
מרצונם ובהסכמתם והם מבקשים את אישורו.

32. עוד מוסיפה האישה, כי האיש חתם על ההסכם כדי לזכות במחילתה על בגידותיו ולשמר את
חיי הנישואין, אך כדי להשיג את מבוקשו הונה אותה והתחייב כלפיה בחיובים, מהם מבקש
הוא כיום להתנער (אמור מעתה כי בין הצדדים אין מחלוקת כי ההסכם הוצג לאיש כמי
שמטרתו לשמר את הנישואין.

33. האישה טוענת כי תביעת האיש לביטול ההסכם היא תביעה המוגשת בחוסר תום לב מובהק
וכוללת טענות שקריות, תוך העלמת עובדות הנוגעות למשבר הזוגי ביניהם, שכן נסיבות
בגידותיו הרבות הן שהביאו את האיש להתחייב בהתחייבויות ממוניות ורכושיות, כולל
הסכם הממון.

34. עוד טוענת האישה כי "בית" נרשם על שמה בלבד, כולל המשכנתא הנלווית, ללא שום
קשר לחתימת הסכם הממון וזאת משום שנועד למטרה ספציפית של עתיד הבנות ומדור
המשפחה ולכן אינו בר איוון. מכאן ש"חישוביו" של האיש בנוגע לתוצאות הממוניות של
ההסכם, מוטעים הם.

35. האישה טוענת כי ההחלטה על השתכללות הסכם הממון לא נבעה ממקום של חולשה מצד
האיש, אלא מתחושת "אשם" כלפיה וכן מרצונו לפצותה והוא פעל באופן שקול ורציונלי, שכן
היה מוכן לוותר על כל רכושו כדי להציל את נישואיו.

36. האישה טוענת כי טענותיו של האיש באשר למצבו הנפשי, מצוקתו והטראומה ממנה סובל הן
טענות מופרכות לחלוטין אשר מועלות לצורכי תביעתו בלבד, שהרי הסכם ממון כמעט שאינו
בר ביטול.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

37. באשר לטענתו לעניין ייצוגו על-ידי עורך דין, הרי שטענתו שקרית שכן עורך הדין ... הציע
לאיש מספר פעמים לשכור עורך דין מטעמו, אך האיש סירב בכל תוקף ועל כך אין לו להלין
אלא על עצמו. לראייה, הוגשה בקשה לתיקון פרוטוקול הדיון באשר לייצוג הצדדים, אשר
אושרה על-ידי בית המשפט.
38. טוענת האישה כי כל טיוטות ההסכם שערך עורך הדין הועברו ישירות לאיש, הוא השיב
עליהן והוראות ההסכם כפי שנוסחו, תאמו את הסכמות הצדדים.
39. עוד טוענת האישה כי "הקריבה" את חייה האישיים לטובת התא המשפחתי, לא היה בידה כל
ביטחון כלכלי ומטרת ההסכם היתה ליתן בידיה מקורות הכנסה שוטפים ועל בסיס אלו
נקבעו עקרונותיו של הסכם הממון, אשר היה מבוסס על הפרדה רכושית בין הצדדים, כאשר
כל צד נותר הבעלים של הרכוש אשר בבעלותו.
40. האישה טוענת כי לאחר חתימת ההסכם, חזרו הם לחיות ב"שלום בית" ולא היו לה מזימות
כלשהן כנגד האיש כפי אשר טוען הוא, וראייה לכך שעברו חלפו כמעט שנתיים מיום אישור
ההסכם – ההפך הוא – האיש הוא זה אשר דחף והביא למשבר הנישואין שבסופו של יום גרם
לגירושי הצדדים.
41. האישה טוענת כי חתימתם על ההסכם, יסודו בחוזה ומהווה הוא פרי פשרה ביניהם, שבית
המשפט אישרו וזו שוללת את טענת האיש בדבר העדר גמירות דעת או פגמים ברצון הצדדים.
42. האישה טוענת כי תביעתו של האיש לביטול ההסכם מוגשת לאחר שנתיים מיום אישור
ההסכם ומדובר בשיהוי ניכר. חרף מצבו הנפשי והלחץ בו היה נתון, הרי שהיה עליו לשלוח
הודעת ביטול תוך זמן סביר לאחר חתימת ההסכם, אך הוא הדחיק את ההסכם ובנסיבות
אלו הסכם שכזה יבוטל רק במקרים קיצוניים ויוצאי דופן. כאן זהו אינו המקרה.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

43. טענתו של האיש כי האישה היא זו אשר הטעתה אותו הינה טענה מקוממת ומופרכת, שכן היא באמת עשתה הכל כדי להבליג, לסלוח ולשקם את חיי הנישואין ורק כאשר גילתה כי האיש "חזר לסורו", החליטה על סיומם של הנישואין. האיש הוא שהבטיח לה הבטחות שווא לפיהן ינהג בנאמנות כדי לחיות חיי משפחה אמיתיים והוא זה אשר הפרן. האיש ידע כי בהסכם הוראות המסדירות ענייני רכוש לעת הגירושין, אולם "עצם" הוא את עיניו מלראותן, מתוך תקווה שאפשרות שכזו לא תתממש. האיש טעה בהערכת סיכוניו ולא ניתן לבטל חוזה מסיבה זו.

44. לעניין טענת העושה, טוענת האישה כי האיש לא היה שרוי במצוקה מיוחדת בעת החתימה על ההסכם, אלא רק במצוקה הנובעת מהשפעתו של המשבר הזוגי ואין בכך כדי לטעון כי יש לבטל את נפקות ההסכם ומכאן, שאל לו לאיש לטעון כי האישה היא שניצלה את חולשתו.

45. לבסוף, טוענת האישה כי הכנסותיו של האיש, הן הקבועות והן המזדמנות, מגיעות לכדי מאות אלפי ₪ ולא כפי שמצהיר בתביעתו.

הדגשת מקצת טענות האישה

46. אמור מעתה, כי למעשה טוענת האישה כי אכן, גם לטעמה ויתר האיש על רכושו, הכנסותיו מפנסיה ונטל על עצמו, בערוב ימיו ועם שנתו ה-70 חובת תשלומי משכנתא, ולא הותיר בידיו אלא את הזכות לעבוד.

47. עוד אמור, כי לשיטת האישה ראוי האיש ל"עונש" על בגידותיו, אלא שטיעון שכזה אינו עולה בקנה אחד עם פסיקתו ההפוכה של בית-המשפט העליון (ראה: בג"צ 8928/06 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול לערעורים בירושלים, סג' (1) 271 {פמ"מ – 8/10/2008} ועוד בפסק דינו של חברי כבוד סגן הנשיא זגורי שניתן לאחרונה בתמ"ש (נצ' 4046-05-12 ל.מ. נ' א.מ. {פמ"מ – 2/1/2017}).



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

48. למעשה, מודה האישה בכך שההסכם אינו מאוזן וזאת בצורה קיצונית.

2

49. אם תרצה, תצטרך לראות באי האיזון הקיצוני, גם לשיטת האישה, בבחינת אם תרצה "עונש", ואם תרצה נקם.

5

50. לבסוף, טוענת האישה כי ההסכם נועד ליתן לה ביטחון כלכלי, אלא שאיש אינו חולק על כך שאותו הסכם בדיוק, נטל לחלוטין ביטחון כלכלי מן האיש.

8

9

דיון והכרעה

10

ביטול הסכם שקיבל תוקף של פסק-דין

51. ההלכה המשפטית גורסת, כי פסק-דין המאשר הסכם פשרה אליה הגיעו הצדדים שונה מבחינות רבות מפסק-דין "רגיל". פסק-דין שכזה מורכב משני חלקים : החלק ההסכמי – ההסכם והוראותיו שבין בעלי הדין, והחלק השיפוטי – החלטת בית המשפט אשר נתן להסכם תוקף של פסק-דין (ראה : רע"א 3960/05 נשר נ' שיבלי {פמ"מ – 26/12/2005}).

15

52. הסכם ממון שאושר, בדומה להסכם שקיבל תוקף של פסק-דין, אף הוא מתאפיין בשני המאפיינים – הפן ההסכמי והפן השיפוטי. יחד עם זאת, יש לשים לב להבדל הקיים בין הסכם ממון שאושר לבין הסכם שקיבל תוקף של פסק-דין. הראשון איננו פסק-דין :

19

"אין הוא מכריע במחלוקת שבין הצדדים. אין בית המשפט בודק את תוכנו של הסכם הממון המובא בפניו לשם תוכנו ואין הוא אמור לאשר את תוכנו. כל שעושה בית המשפט הוא מתן אישור להסכם, לאחר שנוכח שבני הזוג עשו אותו בהסכמה חופשית ובהבינם את משמעותו ואת תוצאותיו".

24

(ראה : ע"א 189/95 בנק אוצר החייל נ' אהרונוב, נג(4) 199 {פמ"מ – 16/8/1999}).

25

26



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

53. להסכמי ממון ניתן בפסיקה מעמד מיוחד, וזאת מאחר ועל בית המשפט המאשר הסכמים אלה ונותן להם תוקף משפטי, לעמוד בשלושה תנאים מקדמיים:

א. האישור יבוצע בנוכחות בני הזוג, באולמו של בית המשפט, כדי שבית המשפט יברר עם הצדדים כי ערכו וחתמו על ההסכם בהסכמה חופשית. (ראה: סעיף 2(ב) לחוק יחסי ממון {תשל"ג – 1973} ותקנה 258 כו לתקנות סדר הדין האזרחי {התשמ"ד – 1984}).

ב. על בית המשפט במעמד האישור להשתכנע כי בני הזוג הבינו את משמעות ההסכם עליו חתמו, ואת תוצאות הוראותיו (ראה: סעיף 2(ב)).

ג. עוד בטרם אישורו של ההסכם, על בית המשפט להסביר לבני הזוג את משמעות ההסכם, עליו חתמו (ראה: תקנה 258 כו).

54. בכך כאמור קיים ייחוד בהליך אישורו של הסכם ממון, לעומת הסכמי פשרה בין צדדים בהליך אזרחי כלשהוא. הדגש הינו שבית המשפט ייווכח בכלים העומדים לרשותו, כי על הצדדים להסכם הממון לא נכפו תנאים, עליהם לא הסכים מי מהם, וכי אכן עמדו על משמעותו של ההסכם ותוצאותיו, טרם חתמו עליו. (ראה: בג"צ 7947/06 קהלני נ' בית הדין הרבני הגדול {פמ"מ – 24/12/2006}).

55. בטרם אדון במקרה שבפני, עלי לבחון תחילה האם אישור הסכם הממון בבית המשפט לענייני משפחה מונע מהצדדים מלטעון לפגם בכריתת ההסכם.

56. אכן, פסק-דין המעניק תוקף להסכמות אליהן הגיעו הצדדים, ממזג תכונות של הסכם ושל פסק-דין ולא במהרה ייעתר בית המשפט לביטולו (ראה: ע"א 5914/03 שוחט נ' "כלל" חברה לביטוח {פמ"מ – 1/5/2005}).



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

57. לעניין זה, נתן בית משפט לא אחת דעתו על הצורך לייחס משקל ניכר לסופיות הסכם הפרשה
נוכח ציפיותיהם הסבירות של בעלי הדין, ומשכך נקבע שיש להצביע על טעמים משכנעים
וכבדי משקל במיוחד לשם הצדקת ביטול פסק-דין שכזה.

58. לאור ייחודו של הליך אישור הסכמי ממון נקבע בפסיקה, כי לעיתים נדירות וחריגות
תתקבל טענה לפגם שנפל כביכול בכריתתה (טעות, הטעייה) זאת שעה שאין טענה לפגם בהליך
אישור ההסכם על-ידי בית המשפט. בהעדר טעם מיוחד, כבד משקל, לא תתקבלנה טענות צד
הטוען כנגד תוקפו של הסכם ממון, אשר קיבל תוקף של פסק-דין:

"... יש ליחס משקל ניכר לעוד בדבר סופיותן של פשרות ... יש להביא בחשבון
את מרכזיותו של ערך זה מבחינת הצדדים לפרשה. ההגנה על ערך זה חיונית, כדי
להגשים את הציפיות הסבירות של הצדדים להסכמי פשרה. תכונה מרכזית של
הסכמי פשרה ... היא הסופיות שלהם. בשל כך נקבע בהסכמי פשרה ... כי יש
בהם הסדר סופי ומוחלט של הסכסוך בין הצדדים. קביעה כזו משקפת את
ציפיותיהם של הצדדים להסכמי פשרה ... יש בכך כדי להצביע על הצורך בקיומם
של טעמים כבדי משקל אשר יצדיקו את המסקנה כי דין ההסכם להתבטל".

(ראה: ע"א 2495/95 בן לולו נ' אליאס, נא (1) 577 {פמ"מ – 21/5/1997}).

59. הרציונל הנלמד מפסק-הדין הוא כי בהעדר טעם מיוחד, לא תתקבלנה טענות כנגד פסק-הדין
המאשר ונותן תוקף של פסק-דין בשל פגם בכריתתו, ועל הטוען לבטלות ההסכם, לעמוד בנטל
ראיה גבוה במיוחד. אלא שמי שעומד באותו נטל ראיה, יכול אכן להביא לביטולו של פסק-הדין.

60. לעקרון זה משמעות רבה מקום בו עסקינן בהסכם בין בני זוג וזאת לאור סעיף 2(א)-ו(ב) לחוק
יחסי ממון בין בני זוג (תשל"ג – 1973), שם נקבע כדלקמן:

"



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

א. הסכם ממון טעון אישור בית משפט לענייני משפחה (להלן - בית משפט) או בית הדין הדתי שלו סמכות שיפוט בענייני נישואין וגירושין של בני הזוג (להלן - בית הדין) וכן טעון שינוי של הסכם כזה אישור כאמור. ב. האישור לא יינתן אלא לאחר שנוכח בית המשפט או בית הדין שבני הזוג עשו את ההסכם או את השינוי בהסכמה חופשית ובהבינם את משמעותו ואת תוצאותיו.

61. עוד, בע"א 4/80 מונק נ' מונק, לו(3) 421 (פמ"מ – 29/6/1982), התייחס בית המשפט לייחודיות הקיימת באישור הסכם ממון ובהליך האישור שנועד ליתן לו תוקף משפטי, כדלקמן:

"לפנינו חוק מיוחד, שיש בו משום תוספת על דיני החוזים הכלליים בנקודה הרלוואנטית לערעור זה. בגלל היחסים המיוחדים, העדינים והמורכבים, הקיימים בין בעל ואישה, קבע המחוקק, כי אין תוקף להסכם ממון ביניהם, אלא אם כן משתכנעת ערכאה שיפוטית, שההסכם נעשה מתוך רצון חופשי, ללא לחץ, וששני הצדדים הבינו בדיוק במה המדובר ומהן התוצאות האפשריות של חתימתם על אותו הסכם".

62. לפיכך, הסכמי גירושין וממון, בשל מעמדם המיוחד מובאים לאישור בית המשפט, המוודא טרם מתן תוקף של פסק-דין להוראותיו, כי הצדדים חתמו על ההסכם בהסכמה חופשית ובהבינם את משמעותו ותוצאותיו ולא על נקלה יבוטל, כאשר ביטול הוראותיו יגרור את ביטול פסק-הדין.

63. כאן המקום להבהיר, כי טענותיו של האיש אינן מופנות להליך האישור, ואין הוא טוען כי נפל פגם בהליך זה. לו הייתה לו טענה בגין האמור, הדרך הנכונה היתה להגיש ערעור לבית המשפט המחוזי על פסק-דין שניתן להסכם הממון. טענותיו מתמצות ומופנות כפי שהובהר, לפגמים שנפלו ב"פן ההסכמי" של ההסכם, מכוחם של סעיפים 12, 15, 18 ו-39 לחוק החוזים (חלק כללי), ואשר מזכים אותו בביטול.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

- 1
- 2 64. יחד עם זאת וכאמור, הסכמים אשר קיבלו תוקף של פסק-דין על-ידי בית המשפט אינם חסינים
- 3 באופן מוחלט וגורף מפני ביטולם, שכן הם ניתנים לביטול אם יוכח כי נפל פגם בהליך אישורם
- 4 בפני בית המשפט ו/או נפל פגם מהותי בכריתתם בהתאם לעילות המנויות בחוק החוזים כגון:
- 5 טעות, הטעיה, עושק, כפייה, סיכול וכו'.
- 6
- 7 65. נקבע לא אחת, כי לעניין ביטול הסכם הממון עקב טעות, הטעיה, עושק וכו', דינו של הסכם
- 8 ממון כדין חוזה רגיל. הנטל להוכיח את הקשר הסיבתי בין עצם הטעות לבין עשיית הסכם
- 9 הממון, מוטל על הטוען את טענות אלו ועליו להוכיח שאכן במעמד אישור ההסכם, הוא נתן את
- 10 הסכמתו, אך רק כתוצאה מניצול חולשה כלשהי שנעלמה זו מעיניו של בית המשפט או קיומם
- 11 של פגמים אחרים שנעלמו בכריתתו. (ראה: ע"א 1581/92 ולנטיין נ' ולנטיין, מט(3) 441 {פמ"מ –
- 12 13/4/1995}).
- 13 66. בנוסף לכך, יש ליתן את הדעת לכך שפסיקת בתי המשפט לענייני משפחה קבעה לא אחת
- 14 שהסכם גירושין כולל "חטיבה" שלמה של התחייבויות, שבדרך כלל לאחר אישור ההסכם
- 15 ובמיוחד לאחר הוצאתו לפועל, לא ניתן לבטל רק חלק ממנו, לכן ולרוב נדחו תביעות כאלו, תוך
- 16 הדגשת העיקרון לפיו לא ניתן להפריד בין חלקי הסכם הממון והגירושין.
- 17 (ראה: ע"א 105/83 מנשה נ' מנשה, לח(4) 635 {פמ"מ – 31/1/1985}).
- 18
- 19 67. עם זאת, אין זהו המצב במקרה שבפני, שכן מדובר בתביעה לביטול הסכם ממון שנערך בין
- 20 הצדדים ולא בתביעה לביטול הסכם גירושין. במסגרת ההסכם שנערך הוסדרו אך עניינים
- 21 רכושיים של הצדדים ותו לא, והצדדים לא נטלו על עצמם במסגרת ההסכם כל התחייבות
- 22 הנוגעת לגט או למזונות.
- 23
- 24 68. משכך, יש לבחון תחילה האם האיש עמד בנטל להוכיח כי נפלו פגמים במועד כריתת ההסכם
- 25 הממון, ומכאן לקיומה של עילה חוזית לביטולו.
- 26



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

69. במקרה שבפני מייחד האיש את טענתו לביטול ההסכם מטעמים הנוגעים לחוסר כשירותו הנפשית ומצוקתו בעת עריכתו. טוען הוא לעושק, טוען כי טעה והוטעה וכי המידע שהיה ברשותו קודם לכריתת ההסכם שונה מהשתלשלות האירועים כפי שאירעו לאחריו, לא העלה על דעתו כי האשה תפנה למימוש של ההסכם ובעת מעמד אישור ההסכם היה נתון בלחצים נפשיים.
70. לעניין זה יש להוסיף, כי לכאורה, כשם שמי שחפץ בגירושין, יהיה מוכן "לכל תנאי", העיקר להשיג ולחקדים גירושין, כך, לכאורה מי שחפץ בשלום בית, יהיה נכון "לכל תנאי", העיקר שב/בת הזוג לא יעזבו אותה/אותו.
71. ברור על כן, כי בנסיבות בהן נטען לביטול ההסכם, אך ורק מפאת תנאיו הבלתי סבירים, כביכול – לא יהיה די בטיעון זה ויש צורך בבחינת אותם רכיבים נוספים לבטלות ההסכם, בעילות השונות, כל אחת ורכיביה (וראה: תמ"ש (קריות) 2290/06 פלונית נ' אלמוני {פמ"מ – 30/4/2008}, לעניין קיומו של מתח נפשי מובנה בכל הליך של משבר משפחתי).
72. לפיכך, ברור כי אין בעובדה שההסכם אושר בפני בית המשפט וקיבל תוקף של פסק-דין, או בעובדה שהתובע הסכים במעמד אישור ההסכם ליטול עליו חובות כספיים, בכדי לחסום כליל דרכו מלהוכיח קיומן של עילות חוזיות המצדיקות את ביטול ההסכם.
73. עוד אוסיף ואומר, כי אף אם האיש הבין בשעתו אחת לאחת את הוראות ההסכם, אין בכך כדי למנוע ממנו מלטעון טענות הקשורות לפגם בכריתת ההסכם ובכלל זאת נסיבות חיצוניות שלא היו ידועות בעת כריתתו של ההסכם, ודין טענת האשה לפיה יש לדחות את תביעתו על הסף מן הטעם זה, להידחות.

העדר ייצוגו של האיש על-ידי עורך דין בעריכת ההסכם ואישורו



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

74. ממכלול הראיות והעדויות אשר הובאו בפני בהרחבה בהליך זה, עולה כי אין מחלוקת בעובדה שהאיש לא היה מיוצג על ידי עורך דין בעת עריכת ההסכם, וכך לא במועד אישורו. לעומתו, האישה היתה מיוצגת על ידי עורך דין, הן לעניין גיבוש עקרונות ההסכם, עריכתו ועד לאישורו הסופי בבית המשפט לענייני משפחה, מעמד בו ניתן תוקף של פסק-דין להסכם.

75. מעיוני בבקשות הצדדים, נסרקה בקשתו של עורך דין ביום 5/10/2011, בקשה אותה אישרתי, לאחר שניתן פסק-דין לאישור ההסכם שסגר את התיק.

76. האישה טענה כי עורך הדין ערך את ההסכם על בסיס הסכמות הצדדים אשר סוכמו ביניהם מראש, ואולם לא כך הוכח במסגרת הבאת הראיות והוצג בפני, שכן כפי שכבר נאמר, הובהר מפורשות על-ידי עורך הדין ... כי לא ייצג את האיש במהלך אישור ההסכם.

וכפי שעולה מעדותו של האיש לפרוטוקול הדיון שהתקיים ביום 17/6/2015, בעמ' 24-25 :

”

ש. לגבי עו"ד מה הוא הציע לך לגבי הייצוג שלך?

ת. בהתחלה הבנתי, מאחר ואני נקראתי לבוא לעו"ד, לא שותפתי בכל

המהלכים הללו.

ש. מה הוא הציע לך לגבי ייצוג?

ת. לקראת סוף התהליך הזה, לפני הליכה לבית המשפט, הוא אמר לי לקחת

עו"ד. אני לא התייחסתי לזה, כי לא ייחסתי לזה כל חשיבות. אף פעם לא

חשבתי שההסכם הזה כמו שרגיל הסכם או ההסכם ממון, ילך לגירושין, אלא

לשלוש בית וזה גם מה שנכתב שם. ההנחה הזו התבססה כי לא יכולתי לראות

את עצמי או את ו. במצב בו אנו מתגרשים.

בצד הרגשי שלי אמרתי שלא הייתי במצב שמסוגל לחשוב על דבר אחר מאשר

להמשיך את חיי במסגרת הזאת ונתתי הכל. עצמתי את עיניי, כי לא היתה לי

יכולת רגשית לגבי מה קורה מאחורי הגב שלי. לא הייתי מודע ולא הפנמתי את



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

1 העובדה שאני חותם על הסכם ממון, שבסופו של דבר יילך לגירושין, כי כל
2 האווירה, הסיפור, הסחיטה והבקשה היתה ברוח זו שאני זקן ואני אולי אמות
3 ו"אני צריכה משהו שיבטיח אותי ולכן בוא נחתום על הסכם ממון".
4 ש. עו"ד ... הציע לך לקחת ייצוג ולא הציע שייצג את שניכם, נכון?
5 ת. בהתחלה הבנתי שהוא מייצג את שנינו והעובדה היא שפעם, בפני כב' השופט
6 ארז שני לא היה לי ייצוג משפטי, ההנחה היתה שהוא מייצג אותי ועובדה,
7 שבועיים אחרי זה הוא העביר בקשה להשתחרר מזה, כי הוא טען שהיתה פה
8 טעות.
9 ש. הוא הציע לך אישית לייצג את שניכם?
10 ת. כן, אבל לא מצאתי לנכון לעשות את זה, כי זה חלק מ, אותו דבר, שאני רוצה
11 להשתחרר מכל הדבר הזה ככל אשר ניתן, מהמצוקה האיומה ולכן יש רגעים
12 שאני מוכן לוותר על הכל, רק תיתנו לי חופש מהסיפור הזה שאני לא יכול
13 לעמוד.
14 ש. בסעיפים 38-39 לתצהירך, אתה מציג שם גרסה ולפיה לכאורה הנושא עם ...
15 היתה פגישה של חצי שעה ופגישה נוספת של חתימה, ללא שאלות. כאילו
16 נוצר רושם למי שקורא, שמעבר לזה לא היה שום דבר. אני מציג לך מכתב
17 ששלח לכם עו"ד ..., אתה מכיר את המכתב?
18 ת. בעל-פה.
19 מוגש ומסומן נ/5.
20 ש. במכתב הזה יש כמה מסקנות אשר סותרות לגמרי את מה שאמרת קודם. לפי
21 המכתב הזה, המשא ומתן נמשך על פני חודשיים, בסעיף 3 למכתב כתוב
22 "הטיפול בעניינכם נמשך הרבה, מדובר על טיוטות רבות", שוב מסופר
23 שהפציר בך לקחת עו"ד והמכתב הזה משקף, בשונה ממה שאמרת, שהיה
24 מדובר בטיטות, פגישות, פרק זמן ממושך, מה אתה אומר?
25
26

עו"ד גרין:



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

אני מתנגד. המכתב מדבר בעד עצמו. חברי יכול בסיכומים להגיד מה שהוא רוצה במכתב. העד לא צריך להסביר למה כתב עו"ד ... מה שכתב. אני גם מפנה שהמכתב מופנה לו. מ. ולא לעד.

החלטה

כל מה שהתבקש העד, למרות אורכה המופלג של השאלה, הוא להתעמת או לאמת בין גרסתו כי מדובר בפגישה או שניים שנעשו בחטף, לבין מסמך שנשלח לרעייתו והמלמד ההפך מזה.

השאלה מותרת, העד יענה.

ניתנה והודעה היום ל' סיוון תשע"ה, 17/06/2015 במעמד הנוכחים.

המשך חקירה על-ידי עו"ד שרמן:

ת. לא היו לי כמה טיוטות. היו טיוטות שאני לא הייתי שותף להן, התברר לי בדיעבד שהמו"מ התנהל משנת 2009-2010, חלק היו בפקסים, חלק בטיוטות. אני לא ראיתי את הטיוטות האלה ולא התייחסתי אליהם. לא ראיתי אותם. נקבעה עובדה יום אחד שיש הסכם ממון, שאבוא לעו"ד ראיתי אותו פעם אחת ואז ראיתי משהו שהוא כבר מוגמר ורק פורמאלית אני צריך לקרוא אותו ולחזור אליו וכך עשיתי. בגלל הפגישה הזו חשבתי ש.... ... מייצג את שנינו, כי הכסף ל... יצא בראש ובראשונה ממני. הגברת טוענת שהיא החזירה 10,000 ₪, אני מאמין לה, אבל לא היתה תחושה שיש לי עו"ד נפרד. האמת היא שהוא לא ייצג אותי, אבל כשהגעתי פה למשפט, כב' השופט הבין ש.... מייצג אותי, כי רק שבועיים לאחר מכן, מסביר לבית המשפט שהיתה טעות בפרוטוקול והשופט מאשר שהיתה טעות בפרוטוקול.

ש. לא העברת שום חומר ל...., שקשור למו"מ?

ת. לא. אם ו. ביקשה מסמך שאעביר, שקשור לפנסיה ומאחר וזה היה קרוב לפנסיה. יכול להיות שו. ביקשה ממני מסמך מה.... לגבי גובה הפנסיה, כי גם



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

אותי עניין לקראת מה אני הולך בעוד שנה-שנתיים שאני לא עובד, אז הבאתי מסמך ממדור השכר של ה....., יש בו לוח כזה שאומר כמה אני הולך לקבל. ש. אני מציג לך מסמך שהוא חלק מנספח ד' לעדות הראשית של ו., זה המסמך שאתה מדבר עליו ובתחתית המסמך זהו כתב ידך? ת. זהו כתב ידי. כתבתי מה שהכתיבו לי בא..... יש תכתובת בכתב ידה של ו., שאני לא מכיר אותה, בה היא פנתה בשם שנינו ל....., היא המייצגת אותי בעניינים הללו, כרגיל, ואני לא ער ולא אכפת לי מזה, בו היא פונה לגבי מה יש, מה אין, מה צריך לקחת ועל בסיס זה חובר המסמך. "

ואף בתצהירו של האיש מיום 10/5/2015, עמ' 7, סעיפים 35-41 :

35" כחלק מהכוונה להביא אותי לידי חתימה על הסכם ממון חדש ולנשל אותי מכל רכושי פנו ו. ואחיה מר י. ל., בחודש אוגוסט 2011 לחברו של האח. עו"ד, וביקשו ממנו להכין הסכם בהתאם להוראות שהם נתנו לו. בהמשך ולאחר שעו"ד..... הכין את ההסכם כמצוותה של ו. ואחיה, נתבקשתי על ידי ו. להתלוות אליה לעו"ד..... כי להסדיר את הסכם הממון החדש בינינו, אשר כאמור לעיל, החליף את הסכם הממון המקורי שבין ו. לביני, שנחתם בתאריך 21.8.1995, חודשיים לאחר שנישאנו. למותר לציין, כי לא הכרתי את עו"ד.... ולא הייתי שותף בבחירתו ואם לא מסרתי לו פרטים כלשהם באשר למה ייכלל בהסכם הממון שיערך. 36. כמצוות ו. התלוויתי אליה וסרתי עימה למשרדו של עו"ד.... ושם הונח בפניי הסכם מודפס, ערוך ומוכן לחתימה, לאחר שקודם לכן, במשך שנתיים ימים, הוחלפו מספר טיוטות בין עו"ד..... ובין ו. ואחיה מר י. ל. בנוגע לניסוח הסכם הממון, כל זאת ללא ידיעתי וללא שיתופי. בפגישה זו, שהייתה פגשתי הראשונה עם עו"ד....., הוא ביקש ממני לקרוא את ההסכם ולהעיר הערותיי, ככל שישנן, על מנת שההסכם יוכן לחתימת הצדדים. בדיעבד הסתבר לי כי בשל המצב שבו הייתי שרוי, לא ביקשתי



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

- 1 לקרוא את ההסכם ולהעיר הערות, שכן כאמור הייתי מחוסר כל יכולת
2 להתנגד למהלך שיזמה ו..
- 3 37. בנסיבות העניין לא העליתי על דעתי שעליי להיות מיוצג ע"י עו"ד שכן
4 ממילא לא הייתי במצב נפשי לתכתיבה של ו., מה גם שבאותה עת סברתי
5 שחתימתי על ההסכם, לפי דרישותיה של ו., תשקם את נישואינו וההסכם
6 נועד לשרת מטרה זו.
- 7 38. עו"ד ... הציע לי, הגם שלא דרשתי זאת, להיות מיוצג ע"י עו"ד מטעמי
8 אולם לא ראיתי לנכון להיענות להצעה זו, כפי שפירטתי לעיל. אציין כי
9 הפגישה במשרדו של עו"ד בכללותה לא ארכה יותר, לפי מיטב זכרוני,
10 מחצי שעה. עו"ד קבע לנו פגישה נוספת לצורך חתימה על ההסכם
11 ולצורך תשלום שכר טרחתו.
- 12 39. בפגישה הנוספת חתמנו ו. ואני על ההסכם ללא שאלות כלשהן מצדי או
13 הסברים מצד עו"ד שילמתי (למיטב זכרוני) לעו"ד את שכר
14 הטרחה שנתבקש על ידו בגין הכנת ההסכם ונמסר לנו באותו מעמד,
15 שההסכם החתום יוגש על ידי עו"ד לבית המשפט לצורך אישורו,
16 ונתבקשתי וחתמתי על בקשה משותפת לאישור הסכם הממון בבית
17 המשפט לענייני משפחה במחוזות תל-אביב והמרכז.
- 18 *** מצ"ב לתצהירי, כחלק בלתי נפרד הימנו, העתק הבקשה המשותפת
19 לאישור ההסכם מסומנת נספח 4.
- 20 40. כעבור זמן מה הודיע לנו עו"ד, שנקבע מועד לאישור ההסכם. במועד
21 שנקבע התייצבנו ביחד עם עו"ד בבית המשפט ובית המשפט אישר את
22 ההסכם ונתן לו תוקף של פסק-דין.
- 23 לאחר אישור ההסכם ירד עניין ההסכם מעל סדר יומי, תוך שאני מתעלם
24 ומדחיק את דבר קיומו ובמיוחד כל אפשרות שו. תבקש לממשו ותפעל
25 לאכיפתו.
- 26 41. הנה כי כן, ו. בחרה עו"ד אשר ינסח בעבורה הסכם. הכתיבה, ביחד עם
27 אחיה מר י. ל., את הוראותיו בחילופי טיוטות, שתוכנן נודע לי רק בדיעבד,



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

מבלי שהייתי מעורב בהליך זה, מתוך הנחה וידיעה שאסכים לכל דבר. מניסיונה במהלך חיינו המשותפים ו. ידעה היטב, שאני שרוי במצב רגשי ששלל ממני כל יכולת להתנגד למהלכיה, זאת עקב הדיכאון הכרוני בו אני שרוי והחרדה מפני סיום נישואיי ופירוק התא המשפחתי ומתוך רצוני העז לפייס את ו. ולפתור את המשבר ביחסינו בכל מחיר".

ובעמוד 9, סעיף 44 לתצהיר האיש:

"44. אינני זוכר במדויק את הליך אישור ההסכם שנערך בפני בית המשפט הנכבד בתאריך 14.9.11, וככל שאישרתי בפני כבוד השופט שחתמתי על ההסכם מרצון והסכמה חופשית, ברצוני להבהיר שחתמתי על ההסכם, כמו גם חתימתי על הצוואה, נעשו בנסיבות שתיארת לעיל כמי שקפאו שד. אני סבור שאם רק עמדו לי הכוח הנפשי והיכולת הרגשית לפרט בפני כבוד השופט, במעמד אישור ההסכם על ידו, את הנסיבות בהן חתמתי על ההסכם, כפי שפורטו לעיל, סביר להניח שכבוד השופט לא היה מאשר את ההסכם ונותן לו תוקף של פסק-דין.

במילים אחרות, בעת שהופעתי בבית המשפט לצורך אישור ההסכם, פעלתי כעושה דברה של ו. הן בשל מצבי הנפשי והן בשל רצוני לשמור על התא המשפחתי ולשים את עניין הרכוש מאחורי. זאת, בהנחה שו. ואני נמשיך להיות נשואים, למרות כל העליות והמורדות שידענו במהלך הנישואין.

זאת ועוד, בפרוטוקול הדיון מופיע עו"ד כב"כ "המבקשים" בעוד שבפועל הוא ייצג אך ורק את ו., כפי שביקש לתקן את פרוטוקול הדיון בהודעתו מיום 27.09.11.

אין לי ספק שאילו היה כבוד השופט יודע שאינני מיוצג וכי עו"ד מייצג רק את ו., היה כבוד השופט, למזער, מציע לי להיות מיוצג על ידי עו"ד מטעמי. בכלל; ובנסיבותיו החריגות באופן יוצא דופן לחובתי על פי ההסכם, בפרט".



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

ועוד, מעדותה של האישה בפרוטוקול הדיון מיום 27/1/2016, בעמ' 117 :

”

ש. איך הגעתם ל....?

ת. אחרי שהיתה הסכמה בינינו שצריך לעשות הסכם מסודר בגלל שלנייר שחשבתני שיש תוקף אין תוקף משפטי, אז שאלתי את אח שלי, שידעתי שהוא בענייני גירושין ומשפחה ורכוש ושהוא עצמו עשה הסכם ממון עם נישואיו ולכן חשבתני שיכיר אנשים, אז שאלתי אותו.

ש. והוא המליץ?

ת. הוא אמר לי שיש עו"ד שקוראים לו שמתעסק בתחום הזה של הסכמי הממון.

ש. מי שפנה פיזית לעו"ד, היית את?

ת. כן.

ש. את גם בעצם סיכמת איתו את שכר הטרחה על הייצוג?

ת. לא. התקשרתי אליו. קודם כל עדכנתי את ש. לגבי זה שקיבלתי את השם של ואז צלצלתי אליו וקבעתי איתו פגישה, פגשתי אותו לבד, ואני ואז לא דובר עוד על שכר טרחה. לאחר מכן הלכנו אליו יחד ש. ואני ולמיטב זכרוני, בפגישה ההיא זה היה.

ש. אני מציג לך פקס שצורף לתצהירך (ת/4 לתצהיר הראשון), את כותבת ל.... שאתם מעבירים לו מסמכים, ב- 01.02.10. זה היה אחרי שנפגשת איתו?

ת. זה היה אחרי שש. ואני היינו אצלו.

ש. כתוב "בהמשך לשיחתנו, אנו מעבירים לך בזאת מסמכים ..." כתוב שיחה, לא פגישה.

ת. היתה פגישה, גם ש. וגם אני היינו.

ש. ובפגישה הזו עו"ד עוד לא דיבר על שכ"ט?

ת. אני חושבת שאז הוא כן דיבר. אני לא זוכרת.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

- 1 ש. יש פקס שנכתב על הפקס הזה, קודם נשלח המסמך הראשון ועל זה יש
2 הערות בכתב יד, נכון?
3 ת. כן.
4 ש. כתב היד הוא שלך?
5 ת. לא, כתב היד הוא של וזה לא פקס.
6 ש. כתוב למעלה "צוואה – 1,500 ₪ פלוס מע"מ.
7 ת. זה כל מה שבקטן זה וזה נייר ש... כתב בעצמו.
8 ש. מה זה עושה אצלך?
9 ת. בפגישה שהיו אצלו או בסוף ההליך הוא נתן לי ניירות וזה היה אחד מהם. זה
10 רישומים שהוא כתב לעצמו, לא משהו שהוא שלח לי.
11 ש. איך זה הגיע אלייך?
12 ת. למיטב זכרוני, כשהסתיים ההליך הוא "ניקה שולחן" ושלח לי ניירות.
13 ש. מי סיכם את שכר הטרחה בסך 5,500 דולר + מע"מ להסכם וההוצאות?
14 ת. אני הסכמתי עם זה מה שהוא דרש.
15 ש. מי שילם את הסכום הזה?
16 ת. אני שילמתי. הרי לא היה לי כסף משל עצמי, אז באחת הפגישות שהיינו
17 יחד, אני הייתי אצל רק פעם אחת ולאחר מכן ... דרש את התשלום, ש.
18 הוציא את פנקס השיקים, שילם לו ואחרי כן עשיתי העברה של אותו סכום
19 מכסף שקיבלתי מאמי, כדי לקזז. במילים אחרות, אני שילמתי על זה.
20 ש. למה מדגיש כל הזמן שהוא לא היה עו"ד של ש.?
21 ת. כי כשבאנו אליו הוא אמר לש. "אני מייצג את אשתך ואתה באת לבד, אז
22 אני מציע שתביא עו"ד". ש. לא רצה, עו"ד אמר פעם שניה, ש. לא רצה
23 ואז היינו שוב אצל ו... אמר "אני מזכיר לך, אני מייצג רק את ו. ואתה פה
24 בלי עו"ד וזה לא סימטרי ואז ש. פתח עליו פה והתבנישתי. הוא אמר:
25 "תקשיב ותקשיב לי טוב, אני לא צריך עו"ד ואני יודע בדיוק מה צריך להיות
26 בהסכם הזה ואני רוצה שאתה תכתוב את זה, תנסח את זה משפטית, אז אל



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

תגיד לי. אני לא צריך עו"ד, אני יודע יפה מאוד מה אני רוצה, תכתוב את זה
ואל תיתן לי עצות" וזה היה בוטה וברוטאלי.
ש. במרץ 2011 כותב לכם מכתב (נ/5), שם בסעיף 4 הוא כותב שהוא באמת
התייחס כל הזמן להצעות החוזרות ונשנות שלו לש. לקחת עו"ד.
ת. כן.
ש. הוא גם אומר שהיה צריך להתייעץ לגבי הצוואה, הזכויות והסכם הממון. את
גם יושבת בחדר בכל ההפצרות הללו. אז קיבלת את הנייר, את חשבת לעצמך
למה צריך את כל ההפצרות הללו?
ת. לא אהב את זה שלי יש עו"ד ולו אין.
ש. למה את לא מציעה, ש.... ייצג את שני הצדדים?
ת. הוא רוצה להביא עו"ד, שיביא עו"ד. למה אני צריכה להביא?
ש. גם כתוב פה שנשלחו הרבה טיוטות של ההסכם, האם נכון לומר שהתנהגות
של ש., מעבר לאותה התפרצות, היתה התנהגות במובן רב פאסיבית למה
שקורה סביבו?
ת. אני לא חושבת שאפשר לומר את זה, כי הלכתי ל.... לפגישה מקדימה
ואמרתי לו שאני רוצה הסכם ממון והוא אמר "אוקי, תבואו שניכם"
וכשבאנו שנינו ש. הציג ל.... מה הוא רוצה שיהיה כתוב בהסכם, אז אני
דווקא חושבת שזה אקטיבי ולא פאסיבי.
ש. צירפת טיוטא אחת של ההסכם הזה (נספח ג' לתצהירך הקודם), איפה ש.
מציג את ההערות שלו להסכם הממון?

עו"ד שרמן:

זו הטעיה ואני מתנגד.

המשד חקירה

ש. לבית המשפט: סעיף 4 אומר שנשלחו טיוטות. את מכירה טיוטות בהן ש.
העיר הערות?



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

ת. את מה שלי היה בנוגע להסכם הזה, אני מסרתי ומודה, אני לא אדם מסודר

ולא היה לי שום דבר מתווק, כולל לא את ההסכם. לגבי ש. אני לא יודעת וגם

ש. קיבל את הטיוטות למייל שלו, אז אני לא יודעת.

ש. לבית המשפט: איך את יודעת?

ת. לי לא היה מייל. המייל היה רק של ש. ואני קיבלתי את הטיוטות דרך ש..

77. בבג"צ 6810/97 בן שושן נ' בן שושן, נא(5) 375 (פמ"מ – 24/12/1997), בוטל פסק-הדין שנתן תוקף להסכם וזאת בשל העובדה שהמבקשת לא היתה מיוצגת:

”... לפיכך אני מבטל את החלטותיהם של בית-המשפט המחוזי ושל בית-

המשפט לענייני משפחה ומורה להחזיר את הדיון לבית-המשפט לענייני משפחה

על-מנת שיחזור וידון בפירוק השיתוף בדירת המגורים של בעלי-הדין, לאחר

שהמבקשת תהיה מיוצגת על-ידי עורך-דין.....

על-מנת למנוע עיכוב נוסף בהליכים אני מורה שעל המבקשת לדאוג למינוי עורך-

דין.....”.

78. יובהר, כי בתי המשפט מכירים בחשיבות הרבה שיש ליתן לייצוגו של בעל דין בהליכים משפטיים בכלל ובהליכים המתנהלים בפני בית המשפט לענייני משפחה בפרט, ואולם אין בפסק-הדין שנסקר כדי להשליך על העניין שבפני, בבחינת אחד לאחד.

79. עובדות פסק-הדין בפרשת בן שושן שונות מנסיבות המקרה שבכאן. בעניין זה, המבקשת אשר היתה בלתי מיוצגת, ביקשה לדחות הדיונים לצורך מינוי עורך דין ורק לאחר שכלל בקשותיה לעניין הדחיות לא הועילו, נאלצה לטעון לעצמה. לא כך הוא בעניין שבפני. מן האיש לא נמנעה האפשרות להיות מיוצג. הוא גם לא הביע בפני בית המשפט רצון לדחות את הדיון לצורך קבלת ייצוג משפטי. אכן התובע לא היה מיוצג בשלב החתימה על ההסכם ואישורו, אך כפי שעולה מן



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

העדויות הדבר הוצע לו והוא ויתר ביודעין, ככל הנראה כי סבר לתומו כי עורך הדין מייצג את
שני הצדדים.

80. עוד כפי שנאמר על ידו, סבר כי לאור אי אכיפתם של ההסכמים הקודמים שנעשו בין הצדדים
(בתצורותיהם השונות), מדובר בהסכם "שלום בית", אליו התייחס כהסכם "מגירה" (הסכם לא
מחייב!), לא חשש כי כוונתה של האישה תהיה להפעילו, לא ראה לנכון להיות מיוצג על-ידי
עורך דין מטעמו, לא היה חותם על הסכם שכזה מתוך גמירות דעת - מציאות אשר פגשה אותו
רק בהליך המשפטי בו פעלה האישה ל"אכיפת ההסכם". באשר לטענה זו, הרי שזו תידון
בהרחבה בהקשר לטענת הבטלות מעילה חוזית.

81. בית המשפט בעת אישור הסכם פועל על-פי הוראות הדין, הן אלו הקשורות לחוק והן תקנה 258
לתקנות סדר הדין האזרחי. בית המשפט הקריא לצדדים את ההסכם, הבהיר את משמעותו ואף
נכח כי חתמו הצדדים מרצונם החופשי תוך שהבינו את משמעותו ותוצאותיו. אין זה מתפקידו
של בית המשפט לבחון במהלך מעמד זה האם על מי מהצדדים מופעל לחץ לחתום שלא מרצונו
על ההסכם. (ראה: ר"ע 359/85 קוד נ' קוד, לט(3) 421 {פמ"מ – 6/8/1985}).
ודוק, במתחם הדין העדין שבין "פיצוץ ההסכם" על דרך התהייה על כדאיותו לכל צד, לבין
הרצון ליתן תוקף להסכמות הצדדים, אין בית המשפט מופקד, אלא על בדיקת היעדר כפייה
והבנת תוכן ומשמעות.

82. נשאלת השאלה, למה חתם האיש על ההסכם המחייב, אשר מימושו הכספי/ממוני אינו מותר לו,
ככל הנראה ולאור גילו, כל סיכוי כספי שיקומי סביר לעתיד?

83. תשובה חלקית ניתן לקבל מעדותה של האישה בפרוטוקול הדיון מיום 24/1/2016, בעמ' 97 :

”



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

ש. את החלטת שאת רוצה להפוך את אותה הבטחה היסטורית של כל הרכוש להסכם מחייב?

ת. באיזושהו שלב דיברתי עם חברה שעברה גירושין והסתבר לי שלפתק הזה אין תוקף משפטי ובו ברגע שגיליתי את זה, שיתפתי את ש. לכל אורך הדרך נתפס אצלי כשותף והוא אמר שאין בעיה, שנלך ונעשה הסכם מסודר אצל עו"ד, כמו שצריך. אני זו שלא אצה לי הדרך, לא רצתי עד שקרה הסיפור של אורי ג., שהתחלתי להרגיש שיש כאן משהו מאוד פריך.

ש. לבית המשפט: בנתונים שיש לך לפי מה שאת מספרת, יש לך איש שהגדרת אותו נרקסיסט, שלא מסוגל לאהוב וכל כולו מלא באהבת עצמו, הוא נטול חמלה ועכשיו ואת גם אומרת שהוא נטול גבולות, כי הוא מסכן את כל מעמדו ושמו הטוב, בדברים שהם מוזרים ואז את משתפת אותו בזה שהפתק אינו שווה דבר, הוא מבקש שתעשו הסכם ואנחנו מדברים על זה שעושים הסכם עם איש משובש?

ת. לא. עושים הסכם עם עו"ד ושנינו אנשים ברי דעת וזה מחייב את שנינו. חשבתי שזה איש אגואיסט ולכן צריך הסכם.

ש. לבית המשפט: את ידעת בסתרי לבבך שזה הולך לפירוד?

ת. לא ידעתי בסתרי לבבי, כי הוא אומר לי שאנחנו כותבים ספר ואנו צריכים הרבה להיפגש, מצד שני המיילים האלה.

ש. לבית המשפט: את חושבת שש. נקלע למצב שהיו היחסים מוזרים ופחות ופחות נתונים למצב סביר ולכן החשש שאנו נתפרק והוא לא ידאג לנו הולכת וגדלה?

ת. נכון.

ש. לבית המשפט: ההסכם הזה הסתכל על מה יישאר לו. ולש. ביום שאחרי? ההסכם נועד להבטיח את ו. והבנות וש. ימציא עצמו מחדש?

ת. ההסכם הוא פשוט תרגום לשפה המשפטית, של הפתק שש. כתב לי והבטחות שהוא נתן לי.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

ש. לבית המשפט: אומר ש. שהוא נכנס לאיזה מצב של "טמטמת", היה פתק בשעתו שאמר לו לשוב אל א. והנה לך בטוחה לכל אשר לנו ולימים לקחנו את הפתק ותרגמנו אותו להסכם, נכון?

ת. כל הסיפור התחיל אחרי א. והפתק שהוא כתב. אנו לא יכולים להתעלם מזה שמדובר בהליך של שנים ועל שרשרת התחייבויות רכושיות של ש., שהתחילה ב- 2005 ונאלצנו לקנות את הדירה ב.... והמשיך לאחר 3 שנים והוסיף ש.... ו...., לעולם לא יהיו לו תביעות בהן והמשיך בהליך מאוד איטי והתנהל בעצתיים וארוך. והפינאלה שלו היתה אישור ההסכם כפסק-דין לבית המשפט. לש. מעולם לא היתה מחאה ולו הקטנה ביותר על חתימת ההסכם, הוא התרברב כל הזמן- "הכל לו. ולילדות". הפעם הראשונה שהוא התחיל להשתנות והיו לו טענות להסכם, זה כשהוא היה בקשר עם ב...., או ד"ר ב.... כפי שהוא קורא לה.

ש. בשנת 2010, כשעלה נושא הסכם הממון, אז אפשר להגיד שהסכם הממון הוא מן שדרוג של אותו פתק הסטורי שש. הבטיח לך?

ת. הסכם הממון של 2010 זה כבר היה בסוף 2009 הדיבור על הסכם הממון. אם זה היה שדרוג? לא חושבת. זה היה בדיוק הפתק הזה, אבל כיוון שהפתק הזה היה משהו שלא שווה את הנייר שהוא כתוב עליו, אז זה היה משהו בהסכמה משותפת. לכל אורך הדרך היתה הסכמה לעשות משהו שיש לו תוקף משפטי, כי הפתק הזה לא שווה.

ש. בפתק הזה שש. הבטיח לך את הרכוש, הוא גם אמר שייטן לך את כל הפנסיות שלו?

ת. הוא אמר לי שכל מה ששייך לו, שלי וכל מה ששייך לשנינו, החלק שלו ברכוש המשותף הוא שלי.

ש. אם כתוצאה מההסכם הזה שנעשה בספטמבר 2011 ואושר, אם הוא ממומש, אז לאור מה שאת אומרת הוא נשאר בלי כלום?

ת. תשמע, אני יכולה להגיד לך שבסערת הרגשות שהייתי נתונה בה, כל מה שחשבתי עליו זה האם הוא מבטיח להיות נאמן? האם הוא נשבע לי שזה חד



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

פעמי? וזה מה שהיה. עכשיו אני מבינה שש. נשאר בלי כלום, אז לא חשבתי

על זה, לא נכנסתי לרזולוציות האלה.

ש. בשנה וחצי-שנתיים שתיארת על הסכם הממון שהיו בו טיטות, שזה היה

לא בלחץ זמן ואפילו במן עצלתיים, כל התקופה את בסערת נפש?

ת. ממש לא.

84. ניתן לראות בברור, מעבר לכך שגם האישה היתה ערה למוזרות בהתנהלותו ובנפשו של האיש, כי האישה היא זו שיזמה את הסכמי הממון, הן אלו שנכתבו בפתקית והן זה שהגיע בסופו של יום לאישור וקבלת תוקף של פסק-דין. ניתן להבין כי אלו נבעו מתוך לחץ על האיש כתוצאה מבגידותיו באישה. כל שרצתה את נאמנותו של בעלה. האיש מתוך רצון וכוונה לרצותה וכפי שטען "למען השקט הנפשי" היה מוכן למלא את כל מבוקשה. אם תקרא שוב את טענות האישה, תראה גם כי לשיטתה, היה בהסכם הממון רכיב של "נקמה" ו"עונש" על אותן בגידות.

85. וכעולה מעדותה של האישה, לאחר החתימה על ההסכם, בפרוטוקול הדיון מיום 24/1/2016, בעמ' 99-100:

ש. אחרי החתימה של הסכם הממון שאושר בספטמבר 2011 בבית המשפט, האם היה שינוי בהתנהגותו של ש.?

ת. כל התקופה של החתימה, עם הפגישות אצל וההגעה לבית המשפט, מבחינתי זו אחת מהתקופות המרגשות, במובן זה שהרגשתי שלש. אכפת ממני, שהוא אוהב אותי ורוצה להיות איתי והרגשתי שההסכם הזה הוא מן ברית שכרתנו, אולי חזק יותר לאחר החופה ואולי עם הרוח הזו היו החודשים שלאחר חתימת ההסכם. גם לפני חתימת ההסכם היתה תקופה טובה.

ש. הברית נבעה מכך שקיבלת רכוש במקום רגשות?



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

1 ת. הברית נבעה מכך שש. מראה לי בכל דרך שיש, שהוא רוצה אותי ולא רוצה
2 לפרק את המשפחה, מעתה ועד עולם.

3 ש. אותה התקרבות נובעת אצלך, לא בגלל שש. נהיה פתאום נחמד יותר, מקשיב
4 יותר, יותר בקשר עם הבנות, אלא כי הוא נתן לך את כל הרכוש, זה נכון?
5 ת. להגיד "אכפת לי ממך, אני רוצה אותך ולא רוצה שנתגרש, אבל אם חלילה
6 אני בוגד, אני לא שומט אותך, אלא אני לוקח אחריות על העתיד הכלכלי שלך
7 ושל הילדות" והתרגשתי מזה.

8 ש. כאשתו של ש., דאגת גם מה יהיה איתו?
9 ת. כן.

10 ש. בגלל זה היום את מעקלת לו את הפנסיה וכל מה שהוא קיבל ואומרת שכל
11 החסכונות שלו והרכוש שלו משך 40 שנה שייכים לך?

12 ת. מה שאתה רואה אותי היום פה, אין לזה שום קשר למה שהייתי בתוך
13 הנישואין. לא נשכח שש. הכריז עלי מלחמה ואותנו לימדו במלחמה כמו
14 במלחמה. אני מרגישה כמו לביאה, שמגנה על הבנות שלי ועלי, כי הבן אדם
15 השקרן הזה הונה אותי, בלי שום נקיפות מצפון.

16 ש. לבית המשפט: במה הוא הונה אותך?
17 ת. בזה שהוא הבטיח לי שאני היחידה בחייו, הוא לא יפזול, הוא לא יבגוד, יהיה
18 נאמן.

19 ש. לבית המשפט: אבל ידעת מי הוא.
20 ת. נכון, אבל הוא הבטיח לי שזה חד פעמי והאמנתי."

21
22 ובפרוטוקול הדיון מיום 27.01.2016 בעמוד 115 :

23
24
25 ש. לבית המשפט: אתם מגיעים ל.... לעשות את הסכם הממון, על רקע מה?
26 ת. הסכם הממון קשור ישירות לא..



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

ש. לבית המשפט: זאת אומרת, צריך לעשות הסכם ממון, הולכים ל.... שאומר שצריך לעשות גם צוואה.

ת. כן.

ש. לבית המשפט: זאת אומרת, גם הצוואה נחתמת על רקע פרשת א.?
ת. הוא אומר שהסכם ממון צריך להיות מגובה בצוואה ולא לבד וקיבלתי את זה.
בלי קשר ל...., עוד לפני שדיברנו על הסכם ממון, דיברנו על כך שצריך צוואה, מהסיבות הללו.

ש. לבית המשפט: אנו לא מסתכלים על מכלול שאומר שזו הטענה המרכזית שלהם – "אתה מקבל כלום, אני אנצל את המצב של א. ואתפצה על עוגמת הנפש הרבה שנגרמה לי, על דרך זו שכל ששלך שלך ונכון שהסברת שש. קיבל את יכולת ההשתכרות המדהימה שלו, אבל עברו כמה דקות ואת מסבירה שש. מבוגר כך שצריך צוואה. האם את הצוואה ניתן לראות על אותו רקע של הסכם הממון שנחתם אצל וכשאמרת לא, האם את רוצה לתקן את תשובתך?

ת. (מגמגמת) בניגוד למה שאתה אומר בקשר לא., הרי אם היתי רוצה, הייתי יכולה ישר אחרי א. לקחת מה שמגיע לי.

ש. זה נכון שהלכתם לו., אחרי עניין ג.?
ת. כן".

86. על בסיס מצבו הנפשי הזה, יש לבחון את שאר טענותיו של האיש, אל מול אלו של האישה, אלה המזכות אותו לגרסתו בביטול ההסכם.

87. למעשה טוען האיש לביטולו של ההסכם בשל שלוש עילות מרכזיות:

א. "עושק" – לפי סעיף 18 לחוק החוזים (חלק כללי) תשל"ג – 1973 (להלן: "חוק החוזים").



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

ב. "הטעייה" – לפי סעיף 15 לחוק החוזים (חלק כללי).

ג. "העדר תום-לב" מצד האישה, הן לפני כריתת ההסכם והן לאחריו - לפי סעיפים

12 ו- 39 לחוק החוזים (חלק כללי).

88. להלן אבחן, אפוא, האם עומדת לאיש עילה לביטול ההסכם מטעמים של "עושק", "הטעייה", העדר תום – לב או כל עילת ביטול אחרת שהורתה במצוקתו הנטענת של האיש בעת כריתת ההסכם.

טענת העושק

89. סעיף 18 לחוק החוזים (חלק כללי) קובע:

"מי שהתקשר בחוזה עקב ניצול שניצל הצד השני או אחר מטעמו את מצוקת המתקשר, חולשתו השכלית או הגופנית או חוסר נסיונו, ותנאי החוזה גרועים במידה בלתי סבירה מן המקובל, רשאי לבטל את החוזה".

90. בבסיסה של עילת העושק קיימים שלושה יסודות מצטברים, שבהתקיימם יחדיו, רשאי צד לחוזה לבטלו, ואלו הם:

א. מצבו הירוד של הנעשק, דהיינו, מצוקתו, חולשה שכלית או גופנית או חוסר ניסיונו במועד כריתת החוזה.

ב. התנהגות העושק - ניצול מצבו של הנעשק על ידי העושק על מנת לגרום לו להתקשר בחוזה, דהיינו קשר סיבתי בין התנהגות העושק להתקשרותו של הנעשק בהסכם.

ג. היותו של ההסכם בלתי סביר וחורג מן המקובל.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

(ראה: ע"א 4839/92 גנז נ' כץ, מח(4) 749 {פמ"מ – 28/9/1994}).

91. יסודותיה של עילת העושה אינם רק יסודות מצטברים, הם גם שלובים זה בזה כ"כלים שלובים".
(ראה: ע"א 403/80 סאסי נ' קיקאון, לו(1) 762 {פמ"מ – 3/9/1981}). קיימת תלות הדדית ביניהם וככל שקיומו של אחד מהם יוכח בעוצמה רבה יותר, יקטן הצורך בהוכחת היסודות האחרים (ראה: ע"א 3156/98 בן ישי נ' ויינגרטן, נה(1) 939 {פמ"מ – 30/12/1999}). עם זאת, ברור שנדרש קיומם של כל אחד מהתנאים הללו בעוצמה רבה לשם הוכחת העילה. וכך נפסק:

"אין כדי להמעיט מן הדרישה כי כל אחד מן היסודות האלה יתקיים במלוא תוקפו. קיומן של מצוקה קשה של המתקשר או "חולשה" חמורה אחרת שלו אינן גורעות מן הצורך להצביע על קיומם של תנאים "הגורעים במידה בלתי סבירה מן המקובל". תנאים חמורים במיוחד אינם מיייתרים את הצורך בקיומם של מצוקה, חולשה שכלית או גופנית או חוסר ניסיון, כשהם כבדי משקל, ואינם פוטרים את הטוען לעושה להוכיח את מודעותו של הצד האחר לחולשותיו או למצוקתו. מקום שבו אחד מיסודותיה של העילה מוצא לו ביטוי חמור במיוחד, מוקל לעתים הנטל הראייתי הרובץ על המבקש להוכיח את קיומם של היסודות האחרים, אך בכך אין כדי להמעיט מן הדרישה כי גם היסודות האחרים יתקיימו במלואם" כי מצוקת המתקשר תהא מצוקה חמורה, וכי תתקיים מודעות מלאה לה אצל המתקשר האחר. "עילת העושה מביאה לתוצאה קיצונית, באשר היא מאפשרת לצד לחוזה שאינו חסר דעה או פסול-דין, שחתם על חוזה מרצון, לבטל את החוזה, בשל כך שדעתו לא הייתה מיושבת עליו לחלוטין" (הנשיא שמגר בע"א 11/84 רבינוביץ נ' שלב – הקואופרטיב המאוחד להובלה בע"מ [2], בעמ' 541). לפיכך "הצטברות יסודותיה של עילת העושה חשובה וחיונית היא" (שלו בספרה הנ"ל [23], בעמ' 253), ואין לגרוע מן המשקל הנדרש לגבי כל אחד מהם".
(וראה: עניין בן ישי, לעיל).



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

92. על פי הפסיקה, על האיש להוכיח כי מצבו הנפשי היה קשה באופן אשר הסיט או שיבש את שיקול דעתו סטייה של ממש, קרי "מצב של חומרה ושקיעה ולא אך קושי ארעי או חולף". וכך נקבע על-ידי כב' השופט גיבראן בע"א 9207/04 יוסף כמיסה נ' גרטלר (פמ"מ – 14/8/2008) לאמור:

"יש לציין, כי המצוקה, החולשה השכלית או הגופנית של המתקשר, כמו גם חוסר ניסיונו, חייבים להיות כבדי משקל "ועל בית המשפט להשתכנע שפעלו את פעולתם על העשוק והסיטו את שיקול-דעתו סטייה של ממש מנתיבו הנכון" (ראו דברי השופט י' טירקל בע"א 403/80 סאסי ואח' נ' קיקאון, פ"ד לו (1) 762) "מצוקה משמע מצב של חומרה ושקיעה ולא אך קושי ארעי או חולף" (ראו דברי המשנה לנשיא (כתוארו אז) מ' אלון בע"א 719/78 איליט בע"מ נ' אלקו בע"מ, פ"ד לב (4) 673 בעמ' 685). אין די בעובדה, שהמתקשר נתון ללחץ חברתי-משפחתי וללחץ אישי-פנימי, המעמידים אותו במצב רגשי ונפשי לא קל (ראו דברי השופט י' קדמי בע"א 4839/92 גז נ' כץ, פ"ד (4) 749, בעמ' 756)".

93. שלושה הם יסודות העושק-כשהם מצטברים. בענייננו יעלו מספר שאלות ובהן: מצבו של הנעשק (האיש) - כפי שעלה מחוות דעתו של דר' פ., הסכם הממון גובש זמן ממושך, ולא ברור מדוע לא גילה התעניינות ולא היה מעוניין בייצוג משפטי ועוד לא ברור מדוע אישר את ההסכם במעמד הדיון. בחוות דעתו של דר' פ. מיום 8/3/2015 בעמ' 7 מציין הוא:

"בהקשר זה ניתן לקבוע שהוא לא היה שרוי, אז, במצב פסיכוטי או דיסוציאטיבי".

ואולם, העדר מצב פסיכוטי, אין בו לקבוע כי לא הורם הנטל המוטל על האיש, שהרי שיבוש של שיקול הדעת אינו חייב להגיע לפסיכוזה.

94. עם זאת, מוסיף דר' פ. כי ויתורו של האיש על הרכוש כפי שפורט בהסכם הממון, אכן חריג. כפי שנלמד מחוות הדעת, מצבו של האיש, עת חתם על ההסכם הוגדר ככשיר מבחינת מצבו הנפשי, אך לא ניתן ללמוד על מניעיו באשר לחתימה. להשלמת התמונה, וחלילה איני מתעלם מחוות



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

דעתו המקצועית של דר' פ., מתגלה בפני תמונה עקבית באשר לכלל ה"הסכמים" (בצורה כזו או אחרת), עליהם חתם האיש. בכולם מוותר הוא על כל רכושו ורק על-מנת שיוכל ל"זכות" במונחים אותם הגדיר כ"שלום בית", שקט נפשי וכו'. למעשה, לזרוק הלאה אל העתיד את הבעיה ממנו.

(ונזכיר כי בית-המשפט אמנם אינו סוטה מחוות-דעת מומחה שהוא עצמו מינה בלא נימוק של ממש, אך גם אין הוא "חותמת גומי" לחוות-דעת המומחה (וראה: דנ"א 6211/13 **היועץ המשפטי**

לממשלה נ' פלונית {פמ"מ – 23/12/2013}).

מעדות האיש לפרוטוקול הדיון מיום 17.06.2015, בעמוד 25:

ש. **לבית המשפט: כל חתימה שלך אל מול ו. לא שווה את קליפת השום, אם כך. אתה מתכוון לומר שכל מה שקשור בגב' ו., חתימתך היא כזב מלכתחילה?**
האם אני צריך להבין שכל מה שעשית, שווה כקליפת השום, אתה יכול להתחייב כהנה וכהנה, ובגלל שאתה מוגבל רגשית, אז ההתחייבות לא שווה?
ת. **הבנתי כל מילה וקראתי כל מילה, אבל זה עבר לי כמו מיסוך. מבחן התוצאה היה שלא הייתי ער לתוצאות של הדבר הזה.**
ש. **לבית המשפט: מה שאתה אומר בעצם, זה שאתה יכול לחתום על כל דבר כלפי ו. שבעולם, איש לא יכבד את חתימתך והיא לא שווה דבר, נכון?**
ת. **לא. במקרה הזה, זה עבר לי מתחת לחלק הרגשי, כמו לאורך כל הדרך. כל דבר של. היתה בעיה איתי, זה תורגם לבקשה של נטילת רכוש. זו היתה שיטה שנוצלה עד תום. לא היה לי את הכוח לעמוד בפני הדבר הזה.**
ש. **לבית המשפט: אתה קוטע את בית-המשפט שוב ושוב וזה מלמד דבר מה. נאמר שו. אוהבת רכוש ידועה, אבל אתה חותם בשנת 2005 או בשנת 2011 על מסמכים שאומר "חתימתי אינה שווה דבר"?**
ת. **(שתיקה) לא היה לי ואין לי את היכולת הנפשית להתנגד לה."**



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

ומתצהירו של האיש מיום 10/5/2015, סעיפים 16, 29, 31, 34, 37, 42-41, 46, 51 :

16. חרף היותו דחוי, מושפל ומבוזה על ידי ו. ובהיעדר כל יכולת להתמודד עם אפשרות של פירוד ופרוק התא המשפחתי, מצאתי עצמי נרמס ונכנע לכל גחמותיה של ו. ועשיתי הכול כדי לרצותה ולזכות ב"מחילתה". בדיעבד הסתבר לי שו. ניצלה את מצוקתי הנפשית ניצול מחפיר תוך שהיא עושה שימוש במצבי הנפשי, תליתי בה וחרדת הנטישה אשר ליוותה אותי מאז מלחמת ששת הימים.

מדי פעם הציבה ו. בפניי, כתנאי להמשך הנישואין, דרישות שונות הנוגעות לעניינים הרכשיים שבינינו, תוך שהיא נוקטת במניפולציות רגשיות כלפי, הכול כדי להשיג את דרישותיה.

29. עוד אציין, כי למרות שהייתי זכאי להירשם כבעל מחצית הזכויות בבית, ו. ניצלה את תמימותי, את חולשתי הרגשית ואת האמון הרב שרכשתי לה ופעלה לרישום הבית על שמה בלבד. הרציונאל שו. נתנה לרישום הזכויות בבית על שמה בלבד, היה שהיא חוששת שלאחר מותי, בהיותי מבוגר ממנה בשלושה עשרה שנים, יתבע בני מנישואי הראשונים, יש מ., חלק מהבית והדבר יגרום לה ולבנות סיבוכים לא רצויים.

בדיעבד הסתבר לי כי באותה עת לא ייחסתי לכך כל חשיבות הן בשל מצבי הנפשי והן בשל רצוני לרצות את ו. בכל דרך אפשרית במטרה לשמר את הנישואין, שכן לא העליתי בדעתי כל אפשרות לכך שנישואינו יגיעו לקיצם.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

31. אציין, שבדיעבד נתחוויר לי, כי לו. ולאחיה, מר י. ל., מעולם לא הייתה כוונה לקיים את הבטחתם לסלק את יתרת הלוואת המשכנתא מרכוש השייך לו.. להערכתי, מלכתחילה ו. התכוונה להמתין לשעת כושר ולגרום לכך שאשא באופן בלעדי בתשלום הלוואת המשכנתא, זאת בדרך של עריכת הסכם ממון בינינו במסגרתו ייקבע, כי הן הדירה ב.... והן הבית יהיו שייכים לה בלבד, תוך שאני אשא, לבדי, בתשלום מלוא החזרי המשכנתא עד לסילוקה! אין צריך לומר כי בראייה רטרוספקטיבית מדובר מבחינתי באבסורד ממש, אשר מצבי הנפשי כסובל מהלם קרב, מחד גיסא, ורצוני לשמור על התא המשפחתי, מאידך גיסא, הם הם שהביאו אותי לפעול כפי שפעלתי תוך ויתור מוחלט על כל זכויותי הרכושיות לטובתה של ו.. בהקשר אחרון זה אני מפנה לדברים שכתב ד"ר פ. בחוות דעת תוך שהוא מצטט את דבריה של ו. לאמור:

"לדבריה של אשתו ו., בתקופת הנישואין, קיים מערכת יחסים שמחוץ לנישואים. משגילתה את הדבר, "הרומן" ואמרה לו על כך, טען, כדבריה, שאין לו בעיה לוותר על הרכוש לטובתה, וזאת רק בכדי לא לפרק את הנישואין. בכדי לשכנע באמיתות כוונתו הוציא, כדבריה, דף נייר, עליו כתב בכתב ידו (ב-2005 או 2006) שמוותר על הכל לטובתה, ומסר את הפתק לידה".

עוד התברר לי בדיעבד, כי לאחר רכישת הבית, החלה ו. לרקום את השלב הסופי בתוכניתה להיפטר ממני, תוך נישולי מכל רכושי ולשעבד אותי לחובות שלא אוכל לעמוד בהם. ככל הנראה הובהר לו., שעליה לגרום לי לחתום על הסכם ממון חדש במסגרתו אוותר על כל רכושי לטובתה. לשם כך, לא בחלה ו. מלטפול עלי רומנים חדשים, כפי שיפורט להלן.

בהקשר לאמור בסעיף 31 לעיל יובהר כי כחודשים לאחר נישואינו, בתאריך 18.8.1995 נחתם בין ו. וביני הסכם ממון אשר הסדיר את יחסי הממון שבינינו ואשר קיבל תוקף של פסק-דין בבית המשפט המחוזי בתל-אביב בתאריך 21.8.1995.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

*** מצ"ב לתצהירי, כחלק בלתי נפרד הימנו, הסכם הממון המקורי ואישורו

בבית המשפט מסומנים נספח 3.

לחתימת הסכם הממון המקורי משנת 1995, היה היגיון וטעם שכן היו לי אלה נישואים שניים ולו. היה רכוש משל עצמה וההסכם נועד להבטיח זכויותינו הן בנוגע לרכוש, הן בנוגע לכספים והן בנוגע למזונות.

עיון בהסכם זה מלמד שמדובר בהסכם מאוזן וסביר ולטענתי, פרט לרצונה של ו. להשתלט על כל רכושי וכספיי ורצונה לנשל אותי מהם, לא היה צורך ליזום את עריכתו של ההסכם נשוא התביעה וממילא לא היה צורך לחתום עליו ולאשרו כהסכם ממון חדש המבטל את הסכם הממון המקורי.

34. להחרפת הסכסוך ו. אף תקפה אותי, שרטה את פניי בחומרה רבה תוך כדי הצדקת האלימות כהתקף קנאה על יחסיי עם שותפי למחקר. על מנת לזכות ב"מחילתה" של ו. על "הפשע" שלא התרחש מעולם ולהביא לאיחוי הקרע המלאכותי והמדומה שיצרה ו. ממניעה היא, ולמען שיקום היחסים עימה, נדרשתי לחתום, זאת כתנאי להמשך הנישואין, על הסכם ממון שלביטולו אני עותר עתה.

37. בנסיבות העניין לא העליתי על דעתי שעליי להיות מיוצג ע"י עו"ד שכן ממילא לא הייתי במצב נפשי להתנגד לתכתיבה של ו., מה גם שבאותה עת סברתי שחתמתי על ההסכם, לפי דרישותיה של ו., תשקם את נישואינו וההסכם נועד לשרת מטרה זו.

41. הנה כי כן, ו. בחרה עו"ד אשר ינסח בעבורה הסכם. הכתיבה, ביחד עם אחיה מר י. ל., את הוראותיו בחילופי טיוטות, שתוכנן נודע לי רק בדיעבד, מבלי שהייתי מעורב בהליך זה, מתוך הנחה וידיעה שאסכים לכל דבר. מניסיונה במהלך חיינו המשותפים ו. ידעה היטב, שאני שרוי במצב רגשי ששלל ממני כל יכולת להתנגד למהלכיה, זאת עקב הדיכאון הכרוני בו אני שרוי שנים



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

והחרדה מפני סיום נישואיי ופירוק התא המשפחתי ומתוך רצוני העז לפייס את ו. ולפתור את המשבר ביחסינו בכל מחיר.

42. במצב דברים זה ולמען שלום בית, חתמתי על הסכם מקפח. המנשל אותי מכל רכושי, אשר נצבר על ידי משך ארבעים שנות עבודתי כמרצה באוניברסיטה, כמו גם מעיקר הכנסותיי, ומותיר אותי, עם חובות שאין ביכולתי לפרוע, הכול כפי שיפורט להלן.

46. כמסתבר בדיעבד החתימות שחתמתי, הן על הצוואה בתאריך 22.4.2010 והן על ההסכם בתאריך 14.9.2011 נבעו ממצבי הנפשי, שהנו כאמור תולדה של הפוסט טראומה שליוותה את חיי מאז מלחמת ששת הימים. הטריגר שהפעיל והעצים את חולשותיי אלו היה המשבר המלאכותי שיצרה ו. ביחסינו והאיום המפורש מצידה, אשר ריחף מעלי, שאם לא אכנע לתנאיה לא תהיה המשכיות לתא המשפחתי שלנו. מצאתי עצמי במצב נפשי ורגשי שמנע ממני להתנגד לתכתיבים שהופנו כלפי על-ידי ו., זאת לנוכח ביטולו המוחלט של הרצון העצמי שלי לטובת רצונותיה של ו. ותוך היעדר כל שיקול דעת הולם ויכולת שיפוט רגשי של משמעות חתימותיי, הן על הצוואה והן על ההסכם.

51. בהתייחס לעילת הטעיה, כפי שפורט לעיל, ההסכם נחתם על ידי בהסתמך על כך שבעצם היענותי לדרישותיה של ו., קיצוניות ומנשלות ככל שהיו, נעשה על יסוד מצג שווא מפורש וברור מצדה של ו. שהדבר יביא לשלום בית, לשיקום מערכת היחסים שבינינו ולשימור התא המשפחתי. ניצלה עד תום רצוני לשלום בית, לשיקום מערכת היחסים שבינינו ולשימור התא המשפחתי, תוך שבדיעבד הסתבר לי שכוונתה מלכתחילה הייתה להכשיר את הקרקע להיפרד ממני, לאחר שכל רכושי יותר בידה.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

עובדה היא שלאחר חתימתי על הצוואה וההסכם, חלה התדרדרות נוספת במערכת היחסים שביהיו, זאת בעטייה של ו. שסירבה לכל מגע איתי ודחתה אותי מעל פניה, כל ניסיונותיי לשקם את היחסים בינינו – עלו בתוהו. אם לא היתה כל כוונה אמיתית מצד ו. להשכין שלום בית ולשקם את מערכת היחסים בינינו, הרי שהיא הציגה בפניי, קודם לחתימתי על ההסכם, מצג שווא ובמקרה כזה, לפי עצה משפטית שקיבלתי, חתימתי על ההסכם נעשתה תוך הטעייה ולכן ניתן לבטלו".

95. "חרדת הנטישה" אצל האיש והחתיירה לשלום בית בכל מחיר, וכן הפחד מ"כתם" שישחיר את שמו כמו גם יפגע במעמדו ויכתירו למעשה כ"סוטה מין מפורסם", כל אלו גרמו לאיש לשלם מחיר כבד בעבור אלו על-ידי הסכמתו לכל רצונותיה או שמא אומר, דרישותיה של האישה, והחריגות עולה גם מחוות הדעת של הד"ר פ....
אכן, מחוות הדעת המקצועית הרפואית עולה כי התנהגות האיש אינה עולה בקנה אחד עם כזו הגורמת לקבל החלטות או לעשות מעשים במצב של חוסר הפנמה מוחלט של המציאות. אך כלל הלחצים המוזכרים שנגרמו לו, כמו גם אולי הרקע המשפחתי עוד מילדותו, מצביעים על חרדת נטישה, עד כדי אי יכולת להתמודד עם המציאות שהייתה קודם לחתימתו על ההסכם. פרידה בפועל מהאישה והבנה סובייקטיבית שלו כי הסכם שכזה מבטיח לו שקט במערכת יחסיו המשפחתיים, או למצער כי מדובר בהסכם "מגירה", וכמו הקודמים, גם זה "ישאר במקומו".
לטעמי, כל אלו במצטבר, עונים ליסוד הראשון הוא חולשתו הרגשית-שכלית של האיש.

96. ודוק, טענות הבגידה של האישה לא הסתפקו רק בטענת יחסים עם אחרת או אחרות. לשיטתה, ניהל האיש מערכת חיזור או יחסים מיניים גם עם גבר מעולמו המקצועי (וראה בכתב טענותיה).
כעת, תוכל לומר כי "בטחוניסט" שפרנסתו גם על חשאייתו ויכולתו שלא להיות נתון לסחיטה, מצא עצמו לעת זקנה כמי שעתיד לא רק להפוך ללעג ולקלס באקדמיה, אלא כמי שיכול גם יכול ומטה לחמו בסכנה.
כאן אין מדובר בניצול חולשת הנעשק, אלא בהעצמה של מצבו הרגשי כדי אפשרות (בהינתן שאר



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

דברי לעיל), לשיבוש יכולת שיקול הדעת, ואם לא כך, אזי לפגיעה קשה בגמירות הדעת כנדרש
בדין, להינתן פרי רצון חופשי ולא סחיטה מפורשת או מרומזת.

97. היסוד השני - התנהגותו של העושק (האישה) וניצול חולשתו של הנעשק (האיש) לטובת העושק.
כעולה מהראיות, האישה הייתה מודעת לחולשתו של האיש, החשש לשמו הטוב, חששו כי
תנטוש אותו ותרצה לפרק את מערכת הנישואין, והיא אכן ניצלה זאת. ראייה לכך היא,
ההסכמים השונים ש"נחתמו", לאורך שנות נישואיהם (מלבד זה האחרון שקיבל תוקף של פסק-
דין), בסמוך למשבר כזה או אחר ביניהם, תוך שהיא מציגה מצג לאיש, להיותו של ההסכם
"הסכם מגירה", כמו אלו הקודמים שלא מומשו.

98. לא אתעלם מטענתה של האישה כי כל שרצתה בהסכמים אלו היה להבטיח את נאמנותו של האיש
אליה, ואולי אסבור כי בעת ההיא מחשבותיה לא "דהרו" אל עבר הגירושין כדבריו של האיש.
אך בטיעונים אלה מחזקת האישה את טענות האיש, ולפיהן ראה הוא בהסכם "הסכם מגירה"
או הסכם שאת יציאתו אל הפועל לא שקל.

וכעולה מעדותה של האישה לפרוטוקול הדיון מיום 17/7/2016, בעמ' 139 :

”

עו"ד שמואלי: נכון הוא שאת יודעת ומודעת לכך שש. מ. מטופל על ידי
פסיכיאטרים משנת 1998, שזה 3 שנים בערך אחרי שהתחתנתם?

ת: אני לא זוכרת להגיד לך שמ-98 אבל הוא הלך לפסיכיאטר כי היה לו דכדוך.

ש: נכון שבשנים 1998 עד 2001, אני אולי יעזור לך להזכר, הוא היה נפגש עם
פסיכיאטר בשם ד"ר קורץ?

ת: קוץ. אני לא זוכרת את השנים אבל הוא פגש אותו, כן.

ש: הבנתי. נכון שאחר כך הוא נפגש עם פסיכיאטר אחר בשם גרודלינקר?

ת: נכון.

ש: זה היה בסביבות 2001 ואילך, כמה שנים טובות.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

ת: כן, נכון.
ש: נכון שגם את בעצמך באת ופגשת את הפסיכיאטר הזה, היתה לך גם פגישה או פגישות עם הפסיכיאטר הזה?
ת: פגישה אם אינני טועה אחת, נדמה לי אבל זה היה נורא מזמן.
ש: נורא מזמן. את זוכרת את תוכן הפגישה הזאת?
ת: אני לא זוכרת יותר מידי, אני זוכרת שהייתי בדיכאון וש. המליץ לי על הפסיכיאטר, וכן אני הלכתי והוא אמר לי בואי נתחיל לשוחח או משהו כזה, ואני אמרתי לו שהסיבה שבאתי כי זה אני רוצה טיפול תרופתי שיעזור לי.
ש: הבנתי. על ש. לא דיברתם בפגישה או שכן דיברתם, על ש.
ת: על ש.
ש: כן. הוא אמר לך משהו על ש.
ת: אני זוכרת שדיברתי על דכאון שלי.
ש: שלך. זה נכון שבשלב יותר מאוחר בסביבות שנת 2013 התקשרת לפסיכיאטר הזה והבעת בפניו דאגה שאולי לש. במצבו באותו זמן, ישים קץ לחייו?
ת: לא ישים קץ לחייו, אבל צילצלתי ואמרתי לו שאני מודאגת מהמצב של ש., ושאני רוצה לשתף אותו.
ש: מה בהתנהגות שלו הדאיג אותך?
ת: כבר לא זוכרת לומר לך, אבל אני חושבת אמירות שלו, אמירות מן פטליסטיות כאלה או שכאילו אבד טעם לחיים או אולי משהו כזה, אני לא זוכרת במפורש, אבל משהו שראיתי בו החמרה כי הדכאון שלו לא היה דכאון עמוק, הוא היה כמו רבים וטובים, אבל זו פעם ראשונה שהרגשתי שהוא במצוקה."

99. כנובע מתוך עדותה של האישה, גם מתיאורה את התנהגות האיש, ברור שהיתה היא ערה למצוקתו של האיש וזאת קודם לחתימתו על ההסכם, בכך שניצלה מצוקתו זו, ובכך שהובילה אותו לחתימתו על ההסכם מבלי שהיה שותף "אמיתי" להכנתו, ובנתנה לו התחושה כי זהו הסכם



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

חסר שימוש והדומה לקודמיו. מדובר בהסכם ממון ולא בהסכם "שלום בית" לחילופין גט. בכך, יש כדי לקבוע כי התקיים גם היסוד השני. למעשה, "משיכתו" של האיש את זמן החתימה כמו גם את זמן הגשת התובענה בכאן, מלמדים גם מלמדים על מעין הימנעות (האופיינית, כמו דכדוך) מלעסוק בנושא כדי הדחתו ואי עיסוק אמיתי בו. יש לשים לב כי תופעת הדכדוך והפניה לפסיכיאטר לא נעשו על רקע המשבר, ותנאי ההסכם הגרועים במיוחד, מלמדים גם הם על חוסר שיקול דעת אמיתי. לדעתי שימשה הידיעה אודות קשייו הרגשיים של האיש אצל האישה כ"כלי עבודה" בחתירה להשגת ההסכם.

100. היסוד השלישי - תנאי ההסכם גרועים במידה בלתי סבירה מהמקובל בבסיס, היכולת להתערב עד כדי ביטול חוזה בשל התקיימותם של יסודות סעיף 18 לחוק החוזים. עילת הביטול מניחה כי הצדדים חתמו על ההסכם תוך ידיעת הנסיבות, אולם החוק מוצא לנכון להתערב מטעמים של מוסר וצדק חברתי. (ראה: ע"א 11/84 רבינוביץ' נ' שלב, מ(4) 533 {פמ"מ – 7/12/1986}, וכן ע"א 5490/92 פגס נ' פגס {פמ"מ – 29/12/94}).

101. המבחן הוא אובייקטיבי - חיצוני, ומחייב בירור הוא בשתי שאלות: "מהו המקובל ומהי מידה בלתי סבירה". אמת המידה בהשוואה תהייה "למקובל", או לתנאים הוגנים. (פרופ' גבריאלה שלו "דיני חוזים – החלק הכללי", לקראת קודיפיקציה של המשפט האזרחי, תשס"ה – 2005, בעמ' 347-350).

102. בבואנו לבדוק, אם במקרה דנן מתקיימים תנאיו של סעיף 18 לחוק החוזים, ראוי לבדוק תחילה אם אמנם תנאי החוזה שאנו דנים בו הם גרועים במידה בלתי סבירה ביחס למקובל מהבחינה האובייקטיבית. כדאי לבדוק שאלה זו ראשונה, לא רק משום שתשובה שלילית לשאלה זו תייתר את המשך הבדיקה בקשר לתנאים האחרים, אלא גם מפני שתשובה חיובית לשאלה זו יש השלכה לגבי התנאים האחרים. לעתים, ניתן ללמוד מתוכנו הלא-מאוזן של החוזה על קיום עושה.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

103. המחוקק קבע קריטריון אובייקטיבי לבחינת השאלה, אם תנאי החוזה גרועים במידה בלתי-סבירה. נאמר שם: "בלתי סבירה מן המקובל". במקרה של חוזה מסחרי, סטנדרטי, שנעשים רבים כמותו במהלך הרגיל של חיי העסקים, אין קושי להשוות את החוזה לחוזים אחרים בנושאים דומים. נשאלת השאלה, אם ניתן ליישם סעיף זה, גם כאשר אין אפשרות לקבוע מהו חוזה מקובל בנסיבות העניין.

104. תנאי החוזה גרועים מן המקובל במידה בלתי-סבירה. לצורך המושג "מקובל" אני מוכן לתאר לעצמי אותו "תנאי דמיוני" שהזכיר הנשיא שמגר:

"... בית המשפט חייב במקרים לא מעטים לקבוע מעין תנאי דמיוני שישמש בגדר אמת מידה תיאורטית לצורך השוואה עם התנאי שנכלל בחוזה, כאשר מלאכת הגיבוש של התנאי התיאורטי האמור מעוגנת במידה רבה בהערכה של בית המשפט מהו בדרך כלל הוגן וצודק במערכת יחסים כדוגמת זו שבין הצדדים הקונקרטיים שלפניו; יתכן מאד ואף ינקוט לצורך זה גישה המעוגנת בתפיסות הכלליות של בית משפט זה בקשר לצודק ולהוגן".

(וראה: ע"א 719/78 איליט נ' אלקו, לד(4) 673 {פמ"מ – 14/7/1980}).

105. כבר ציינתי עוד בתחילת דבריי את מצוקתו של האיש, ואת העובדה שחתימתו על ההסכם באה כתוצאה ממצוקה זו. כמו כן ציינתי, כי האישה היתה מודעת למצוקה והשתמשה בה (ואין זה משנה אם הניצול מוסרי הוא אם לאו), כדי לגרום לאיש לחתום על ההסכם.

106. בעניין שבפני, בעיבוד הראיות כפי שהוצגו אל מול בחינת תנאיו של ההסכם, ניתן לקבוע כי תנאיו של ההסכם אינם סבירים לחלוטין מבחינתו של האיש, ואזי גם כאן תשאל השאלה מדוע חתם הוא על ההסכם החד-צדדי המעביר לאישה את רוב רכוש הצדדים, מכיל תנאים גרועים מן המקובל באופן בלתי סביר, ואף הצהיר את שהצהיר במעמד אישור ההסכם בפני בית המשפט?



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

107.

התשובה נטמעת הן בחוות דעתו של דר' פ., הן בעדותו של האיש ואף בעדותה

של האישה. חרדת הנטישה, רקע חייו, הדאגה לשמו הטוב והבנתו הסובייקטיבית כי מדובר בעוד הסכם שלא ימומש ככזה הדומה לקודמיו (והיו לו את ניסיונותיו בעבר להאמין בכך), וכל אלו תוך הצגת מצג מטעמה של האישה - את שביקשה ודרשה בבוקרו של יום - ביצע התובע בערבו, לרבות חתימה על ההסכם.

וראה: תמ"ש (ת"א) 203797/95 ק.י. נ' ק.א. {פמ"מ – 6/11/2007}.

108.

מה היא אותה סבירות או אי סבירות בתנאי ההסכם אותם יש לבחון לצורך בחינת היסוד השלישי בטענת העושה? מדובר בהסכם ממון בו לכאורה מדובר בעריכת איזון בנכסי וזכויות הצדדים. כאמור מתוך שמיעת הראיות, לרבות העדויות, הרי שניתן לקבוע כי ההסכם הינו חד צדדי, לטובת האישה, ולמעשה אין בו איזונים כלל וכלל. יש בו שיעבוד של האיש לתשלומי משכנתא חודשיים גבוהים בגובה 6,200 ₪ בגין בית ששימש אמנם כבית מגורי הצדדים אך עתה לא רק שנאלץ לעזבו, הרי שזה אף לא רשום כחלק כלשהו בבעלותו. בנוסף, סכום של כ-2,750 ₪ מידי חודש בחודשו בעבור ביטוח חיים של האישה. בידי האישה נותר רכוש של הכולל מס' דירות, חלוקה כזו או אחרת בחשבונות הבנק, זכויות הפנסיה ועוד, ואילו מנגד האיש "נהנה" מחברת "....". ופה נזכיר כי מהי חברת "...."? "חברת והאיש – אחד הם. משמע, אם אין הכנסות לאיש, גם לחברה אין הכנסות. למעשה, כל שקיבל האיש הוא את ה"זכות" לעבוד ולהמשיך לממן את האישה ואת עצמו.

וכעולה מעדות האיש לפרוטוקול הדיון מיום 14/10/2015, בעמ' 33:

”

ש. אני מציג לך דפי חשבון של ".... אסטרטגיות" בע"מ, דפי חשבון שאתה

צירפת לכתבי הטענות בהוצל"פ, זה החשבון של "...."?

ת. גם טרחת להעביר את כל החשבוניות שלי.

סומן בתאריך היום ובחתימתי – מסומן 3. עו"ד שרמן יסרוק.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

המשך חקירה ע"י ב"כ הנתבעת:

ש. מדפי החשבון הללו, אני רואה שמנובמבר 2014 יש העברה של בערך כ-

18,000 ₪ לחודש ממשרד, נכון?

ת. כן.

ש. יש העברה כזו של 18,300 ₪ בדצמבר 2014, לאחר מכן יש עוד העברות

ממשרד, למשל בינואר 2015 סך 8,000 ₪, זו הכנסה חודשית קבועה

שאתה מקבל?

ת. לא. פניתי לעו"ד בעקבות הדיון בפעם הקודמת והשאלות ששאלת אותי בנוגע

ל"....." וביקשתי ממנו מסמך שמכסה את כל השנים שעבדתי כבעל חברה

יחיד. יש לי כאן מסמך שמראה בדיוק מה הרווחתי בשנת 2012.

ש. מדובר בהכנסה קבועה או לא קבועה?

ת. לא. אני חי על הכנסות מזדמנות, עפ"י חוזים שמתחדשים כל שנה

ומתבטלים, כי אני עובד מול גופים שהם לא מעסיקים עובדים באופן קבוע.

ש. לגבי החוזה הספציפי עם משרד

ת. אין לי חוזה קבוע עם משרד

ש. לביהמ"ש: במהלך שנים החוזה מתחדש דרך קבע?

ת. יש תקופות שיש חוזה ויש תקופות שאין. היום אני עובד עם משרד

כשהחוזה מסתיים בסוף שנה זו."

109. מהתרשמותי, מדובר אגב חברת ".....", ב"גלגולים" של סכומים לא מבוטלים לאורך שנים

ששימשו הן לתשלומי הבית, אחזקתו ועוד ו"מימנו" את חייהם של הצדדים. עם זאת, נראה

בברור כי הכנסות אלו שולמו לאיש בגין שירותי ייעוץ מסוימים, פרויקטים כאלו או אחרים

ועוד, אך מעבר לתשלומי פנסיה, אין המדובר בתשלומים קבועים ובטוחים, והרי האיש אינו

נעשה צעיר או רלוונטי יותר עם השנים.

וכמפורט בעדות האישה לפרוטוקול הדיון מיום 27/1/2017, בעמ' 109 :



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

1
2
3 ש. לשיטתך, ש צריך לשלם בכל חודש את הביטוח חיים על המשכנתא?
4 ת. כן.
5 ש. את יודעת את גובה הפרמיה הזו?
6 ת. את הפרמיה שהוא לא משלם? לפי מה שהוא דיווח ולפי מה שהוא הגיש זה
7 2,700 ₪ שלא משולמים מזה שנתיים.
8 ש. לפי מה שאת אומרת, הפנסיה החודשית של ש. שהיא כ- 20,000 ₪ מגיעה
9 לך?
10 ת. כן.
11 ש. עשיתי חשבון בדף עזר, הכפלתי את זה בעשר שנים קדימה.
12 ת. אני לא יודעת, אני לא נביאה.
13 ש. את אומרת שקופת הגמל שנחסכה באוניברסיטה בסך 870,000 ₪, מה
14 שקראת "קרון מפעלית", זה גם מגיע לך? אני מפנה לסיכום.
15 ת. כן.
16 ש. לשיטתך, מגיעה לך גם קרון ההשתלמות שהיום בחברת אלטשולר,
17 כבר לא נמצאת, ש. משך אותה.
18 ש. הסכום הזה של 218,000 ₪ מגיע לך, נכון?
19 ת. כן, כל הזכויות שקשורות בעבודה של ש. ב....., על-פי ההסכם, שלי.
20 ש. את אומרת גם שמגיעים לך גם עוד 88,662 ₪, על כספים שנצברו בקרן מחקר
21 ב.....
22 ת. כל הנתונים מבוססים על מה שש. עשה. לשאלתך, כן, כל הזכויות שנלוות
23 לעבודה שלו ב....., על-פי ההסכם.
24 ש. גם אם זו קרן שמיועדת למחקרים ואי אפשר להעבירה לאף אחד?
25 ת. לא נכנסתי לפרטים ולתקנונים. עוה"ד ביקש שאבקש את רשימת הזכויות
26 של ש. והעברתי לו.
27 ש. את חושבת שגם מגיע לך קרן קשרי מדע ב....., שזה 83,376 ₪?



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

ת. כן.

ש. איזה מחקרים את עושה?

ת. אני לא עושה. כשש. פרש, אלה כספים שלהבנתי, היה אמור לקבל עם פרישתו ועפ"י ההסכם, מה שש. צריך לקבל שזה פנסיה או דברים שנובעים מזכויות סוציאליות או דברים כאלה ואחרים באוניברסיטה, הם שלי, על-פי ההסכם.

ש. בדף העזר יש פנסיית שארים, זו מגיעה לך מ.....?

ת. כן. כתוב בהסכם הממון – "לרבות פנסיית שארים".

ש. לשיטתך, מגיע לך 230,000 ₪ שזה מהקרנות בחו"ל?

ת. כן, לפי מה שכתוב בהסכם, שיש לש. 70% ולי 30%.

110. למעשה האיש נותר ללא "קורת גג" בעוד שלאישה יש למעלה משלוש דירות בבעלותה, ובהן דירת מגורי הצדדים.

אין עורר כי מדובר בהסכם שתנאיו אינם סבירים ואין הוא מתיישב עם הדעת, ואף אומר במעמד זה כי נוגד הוא את תקנת הציבור. הדברים מביאים אותי לשתי הערות.

ראשית, לעניין דיני משפחה, אין אנו נזקקים למבט בעולם החיצוני, שהרי תחילה "חזקת השיתוף" ולאחריה חוק יחסי ממון בין בני זוג, ראו את ה"מקובל" וה"סביר" כשיתוף בכל נכס פרי מאמץ משותף, וגולת הכותרת של השיתוף היא דירת המגורים (וראה: בע"מ 2478/14 פלונית נ' פלונית {פמ"מ – 20/8/2015}).

שנית, תקנת הציבור כוללת בין עיקריה את ההימנעות מחוזה דרקוני וקיצוני (וראה: ת"א (תא) 75095/97 מירון נ' אמבר {פמ"מ – 30/3/2000}).

111. על מנת שתתקבל עילת העושק, ואפילו התקיימו בקירוב שלושת יסודותיה במצטבר, כמו בעניין שבכאן, אמורות להתקיים נסיבות ייחודיות. את זאת ניתן ללמוד בכאן, בין השאר – מאותם סעיפים יחודיים ולא נפוצים בקיצוניות נטילת המשאבים והנכסים, שווי הכסף שנצברו, אותם דאגה האישה להורות לעורך הדין ... להכניס להסכם מתוך ידיעתה בבירור כי האיש יחתום על



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

כל דבר שתבקש, שכן "מה נשתנה" מהפעמים הקודמות? וזאת תוך ניצול "חולשתו", תוך שהיא נוטעת בהתנהגותה כלפיו את האשליה, כי לאחר שיחתום על ההסכם, "החיים יחזרו למסלולם" כפי שארע בפעמים הקודמות, לאחר שערכו הם הסכם (בתצורותיו השונות) ובפועל אלו לא מומשו, שכן "קרע" עמוק בתוך שנתיים, הוא קרע הנוצר זמן קצר יחסית לאחר חתימת ההסכם.

112. א. אם נפנה עתה לבחינת תנאי ההסכם, לא מדובר היה במשא ומתן אשר במסגרתו ויתר צד על זכויות כאלו או אחרות. הכל על מנת להשיג מטרה אשר באותה עת נראתה כמטרה עילאית. מדובר בהסכם שהוכתב על תנאיו, ומבלי שהצד שכנגד היה מיוצג, ולמעשה גם אם ניתנה לו אפשרות לבחון את האמור בהסכם, הרי שלמען אותה מטרה היה הוא בבחינת מה שהאיש למעשה, סירב להתייחס אליו. על כן, לא ניתן לקבל טיעון כאילו תנאיו של ההסכם סבירים הם, ההפך הוא, מדובר בהסכם שכל כולו חד צדדי ולטובת האישה. במצב דברים זה, אין ספק שזהו המקרה בו תנאי החוזה גרועים במידה בלתי סבירה מן המקובל באופן קיצוני.

ב. הבה נאמר במפורש כי הדין מקבל כראויים, גם הסכמים שאינם מאוזנים בשוויון.

ג. הבה נאמר בשנית כי ה"מקובל" הוא בראש ובראשונה הנקבע בחוק יחסי ממון או בחזקת השיתוף, לאמור חלוקה בשווה של נכסים שנצברו מפירות עמל אגב יחסי הנישואין.

ד. הבה נאמר כי האיזון בין השניים (ס"ק ב' ו-ג' לעיל), יקבל אמנם הסכם לא שוויוני, אך יטה פחות להגן על הסכם הגורס "הכל לי, אפילו הרבה מתוך הכנסותייך בעתיד".

113. לפיכך, בנסיבות מאד קיצוניות אלה, יש לקבוע כי התקיימו יסודותיו של סעיף 18 לחוק החוזים, וכבר מן הטעם הזה ניתן היה לקבל את תביעתו של האיש, בעילת העושה.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

114. אומנם הנטל להוכיח התביעה מוטל על האיש, אולם משהרים הוא נטל זה והציג גרסה סבירה וסדורה, עובר הנטל לסתור אותה, לאישה. ברם, האישה לא הצליחה להרים הנטל, ולו רק בשל העניין שלא סביר הוא שלאור מעידותיו הרבות ("בגידותיו" לשיטתה), יתחייב הוא להסכם כזה שתנאיו אינם סבירים והוגנים, וכעדותה שלה לפרוטוקול ותאורה את ההסכם "שהוא נשאר ללא כלום", בהתייחס למצוקה בה היה ועודנו שרוי העשוק, הוא האיש.

115. עוד אוסיף שהאישה לא מצאה לנכון להעיד מטעמה את עורך הדין ... שערך את ההסכם בין הצדדים על-מנת שזה האחרון יאיר את נסיבות החתימה על ההסכם, שהרי בפני הובא מידע זה רק על-ידי האישה ללא תמיכה בגרסתה מעבר לחלופת המיילים בין הצדדים.

116. הלכה פסוקה היא כי "צד הנמנע מלזמן עד שיש בגרסתו בכדי לסייע לו חזקה שעדותו פועלת לרעתו, שכן ניסיון החיים מלמד שאם היה בגרסתו בכדי לסייע לו, היה טורח לזמנו". (ראה: ע"א 55/89 קופל בע"מ נ' טלקאר, מד(4) 595 {פמ"מ – 14/11/1990}).

117. בע"א 403/80 סאסי נ' קיקאון, לו(1) 762 (פמ"מ – 3/9/1981), נפסק:

"אין לומר, שאותו עשוק הוא בגדר מי שלא ידע ולא הבין מה הוא עושה, שאינו מסוגל כלל לאותו רצון הדרוש לכריתת חוזה, שמעשיו בלא היו.... מכאן, שאותם דברים שמנינו בעשוק אינם מעמידים אותו במקום שפסולי דין עומדים, שכן אין הוא חולה נפש או לקוי בשכלו, שמחמתם אינו מסוגל לדאוג לענייניו, ואף במקומו של מי שלשעה או לעניין לא ידע ולא הבין מה הוא עושה אינו עומד. ואף-על-פי-כן, אין לומר, שדעתו הייתה מיושבת, וכי גמירת הדעת שלו הייתה כגמירת דעתו של כל מתקשר צלול בדעתו. הוא מצוי אי שם בין הקצוות; אין הוא בעל מוס, שמומו פוסל אותו, ואין הוא חסר דעה וידיעה, שחסרונם עושה את פעולתו כאין וכאפס, אלא הוא בגדר "מעין בעל מוס", הקרוב או דומה לשני אלה מבחינת הפגם בשיקול-דעתו, ש"מומו" פוגם בהתקשרות חוזית מסוימת, הניתנת לביטול



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

רק בהתקיים יתר יסודותיה של עילת העושה. לפיכך חייבים המצוקה, החולשה
השכלית או הגופנית וחוסר הניסיון להיות כבדי משקל, ועל בית המשפט
להשתכנע, שפעלו את פעולתם על העשוק והסיטו את שיקול-דעתו סטייה של
ממש מנתיבו הנכון".

אם תרצה תאמר בהתייחס לחוות-דעת המומחה, גם לכל סטיה כביכול ממנה, כי האמירה
שבה, לפיה לא היה האיש במצב פסיכוטי (או במצב פסיכוטי רגעי) אין בה להועיל, שכן
עולת העושה אינה עוסקת בקריסת הנפש של האיש אלא באנשים "רגילים" שנקלעו
למצוקה.

118. ולסיכום, "קיים, אם כן, קשר דו צדדי, קשר של סיבה ומסובב בין יסודות העילה; מצוקה
עולה לגרום להתקשרות בחוזה גרוע, וחוזה גרוע עשוי להצביע על מצב של מצוקה". (ראה:
שלו, "דיני חוזים – החלק הכללי", שם, בעמ' 350-351).

119. ואכן, לא מצאתי כל היגיון מוצק בכך שהאיש יסכים להיותר ללא כל רכוש, מקום בו האשה
נותרה כבעלת מרבית רכוש הצדדים, ובמצב שבו האיש עזב את בית המגורים, נאלץ לשלם לה
סכום משמעותי חודשי גבוה. לפיכך, ובהיעדר יכולת מצד האשה ליתן גרסה הגיונית לכך, הרי
שמדובר בהסכם החורג ממתחם הסבירות הגם שאושר על ידי בית המשפט.
ואסביר שוב כי בחנתי את טענות האשה לעניין כספים כביכול בשווי מאות אלפי ₪ שנותרו
כביכול בחברות, ובאתי למסקנה כי אכן אין מדובר בכספים ממש אלא בכאלה שרובם התכלו
וכל שקיבל בן ה- 70 לערך כיום, אינו אלא את הזכות להמשיך לעבוד ולשלם מהכנסותיו בעתיד
סכום עתק לאישה.

120. סיכומי של דבר, איני מקבל את הטענה שסעיף 18 לחוק החוזים אינו ניתן ליישום בהסכמי
ממון, ואפילו אושרו הם על ידי שופט. אמנם, נטל ההוכחה על הצד הטוען בדבר עושה כבד
מאוד, אך במקרה דנן הורם הנטל. השתכנעתי גם שכל התנאים הדרושים לפי סעיף 18 לחוק
החוזים קיימים במקרה זה.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

121. התוצאה היא, שיש להיעתר לתביעה לביטולו של ההסכם, ודי באמור בכדי להורות על ביטול ההסכם אך מטעם זה. עם זאת, מצאתי מקום בנסיבות העניין להידרש אף לטענת ההטעיה לה טען האיש.

122. קיומה של עילות הטעות והטעיה

סעיפים 14(א)(ב) ו-15 לחוק החוזים (חלק כללי) קובעים:

14. (א) "מי שהתקשר בחוזה עקב טעות וניתן להניח שלולא הטעות לא היה מתקשר בחוזה והצד השני ידע או היה עליו לדעת על כך, רשאי לבטל את החוזה.

(ב) מי שהתקשר בחוזה עקב טעות וניתן להניח שלולא הטעות לא היה מתקשר בחוזה והצד השני לא ידע ולא היה עליו לדעת על כך, רשאי בית המשפט, על פי בקשת הצד שטעה, לבטל את החוזה, אם ראה שמן הצד לעשות זאת; עשה כן, רשאי בית המשפט לחייב את הצד שטעה בפיצויים בעד הנזק שנגרם לצד השני עקב כריתת החוזה".

15. מי שהתקשר בחוזה עקב טעות שהיא תוצאת הטעיה שהטעהו הצד השני או אחר מטעמו, רשאי לבטל את החוזה; לעניין זה, "הטעיה" - לרבות אי-גילויין של עובדות אשר לפי דין, לפי נוהג או לפי הנסיבות היה על הצד השני לגלותן".

123. יסוד ידיעת הצד השני על הטעות היסודית הוא המבחין בין הוראות סעיף 14(א), לבין הוראותיו של סעיף 14(ב) לחוק החוזים, והוא גם המסביר את תוצאתן השונה של עילות הביטול שבסעיפים אלו. רק מי שטעותו היתה ידועה לצד השני, זכאי לבטל בעצמו את



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

החוזה, בעוד שמי שטענתו לא היתה ידועה לצד השני, תלוי בעניין הביטול בהפעלת שיקול דעתו של ביהמ"ש.

(ראה: פרופ' ג. שלו, דיני חוזים - החלק הכללי, שם, בעמ' 282-285).

124. טעות בדיני חוזים היא מחשבה או אמונה של צד לחוזה, שאינה תואמת את המציאות. כאשר טעותו היסודית של צד אחד ידועה לצד השני, רשאי הטוען לבטל את החוזה. (ראה ענין **רבינוביץ**, שם). ה"טעות" היא הערכה שגויה של מציאות הדברים האמיתית. מקום שאדם פועל על-פי מציאות מדומה, הרי שלרצונו המתלווה לפעולה עלול להתלוות פגם. "טעות היא, איפוא, פגם תודעתי (קוגניטיבי) ברצון". (ראה: ע"א 8972/00 **שלינגר נ' הפניקס**, נז(4) 817 {פמ"מ – 19/5/2003}).

125. עילת הביטול בשל טעות ידועה, מעוגנת בסעיף 14 לחוק החוזים, ואלו הם יסודותיה: קיום חוזה, קשר סיבתי הצריך להתקיים באופן סובייקטיבי בין הטעות לבין ההתקשרות בחוזה (הטעות צריכה להיות הגורם להתקשרות בחוזה), יסודיות הטעות (מבחן אובייקטיבי לפיו ניתן להניח שלולא ארעה הטעות, הצד הטוען לא היה מתקשר בחוזה) ולענין סעיף 14(ב) – העדר ידיעת הצד השני, בנוסף לשלושת היסודות הללו. (ראה: **שלו**, שם).

126. על פי הפסיקה, על הטוען לטעות, חלה החובה להוכיח בראש ובראשונה כי הצד שכנגד ידע, או היה עליו לדעת על הטעות (סעיף 14 לחוק), ואם עסקינן בהטעיה הרי שהצד הטוען לה, נדרש להצביע על הטעות הנטענת על ידו ולהוכיח את רכיב ההטעיה, היינו, שיש להוכיח כי הצד שכנגד הציג מצג שווא מטעה בפני הטוען להטעיה (סעיף 15), וכן את מרכיב הקשר הסיבתי שבין ההטעיה לבין ההתקשרות בהסכם (ראה ע"א 1581/92 – (להלן: "**עניין ולנטין**").

127. עוד נקבע בפסק-הדין **בעניין ולנטין** כי:

"מכנה משותף יש לטעות ולהטעיה בנקודת המוצא: אין מקום לדבר על טעות או על הטעיה, אלא אם אדם "התקשר בחוזה עקב טעות". משמע, החוק מציב תנאי



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

כפול: ראשית, שהייתה טעות; שנית, שהטעות גרמה להתקשרות בחוזה. לפיכך צריך להקדים ולבדוק מה הייתה טעותו של המערער, ולאחר מכן להוסיף ולבדוק אם הוא התקשר בחוזה עם המשיבה עקב טעות זאת".

128. בהתייחס לעילת הביטול בשל ההטעה נקבע ברישא של סעיף 15 שיש צורך בהתקיימותם של ארבעה יסודות לשם הוכחת העילה - קיומו של חוזה, קיומה של טעות, קיומה של הטעה מטעם צד לחוזה או אחר מטעמו וקיומו של קשר סיבתי כפול- בין ההטעה לטעות ובין הטעות להתקשרות בחוזה. (ראה: ע"א 10745/06 אזולאי נ' המכללה האקדמית אורט ע"ש סינגאלובסקי- פולק ת"א, {פמ"מ – 13/7/2009}). מכאן, אין דרישה ליסודיות הטעות.

129. על הטוען טענות של טעות והטעייה מוטל הנטל להוכיח את התשתית העובדתית והראייתית לכלל התנאים המצטברים העומדים בבסיס טענותיו:

א. קיומה של טעות חמורה ומהותית, היורדת לשורשה ומהותה של העסקה.

ב. קשר סיבתי בין הטעות לבין התקשרותו של הטועה בהסכם. דהיינו: יש להוכיח כי הטעות היא היא הגורם להתקשרות, ולולא הטעות לא היה הטועה מתקשר בחוזה. לעומת זאת, טעות שנפלה במהלך מו"מ לכריתת החוזה, אך לא הניעה את ההתקשרות, לא תהווה עילה לביטול.

ג. ידיעתו האובייקטיבית של הצד השני על הטעות שנפלה אצל המתקשר עמו בהסכם. הדעה הרווחת בפסיקה היא, כי ידיעת הצד השני מתייחסת לעומק הטעות וליסודיות הטעות גם יחד. (ראה: שלו, שם, בעמ' 282-285).

130. אוסיף כי טעות או הטעייה שיש בהן כדי לגרום לביטולו של חוזה רגיל, יש בהן גם כדי



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

להביא לביטול הסכמי ממון בין בני זוג, גם כאשר זה אושר על-ידי בית המשפט בכל הערכאות.
(ראה: ענין ולנטין, שם), שהרי אם לא כן, מה טעם נקבעה בפסיקה דרך לבטל הסכם כזה על
דרך הפניה לתביעה (וראה: ע"א 6330/99 יערי נ' כפר-ביאליק {פמ"מ – 11/7/2001}).

131. במקרה שבפני, טען כאמור האיש כי הוטעה עת חתם על ההסכם שסבר שהינו "הסכם מגירה",
הבונה אמון בינו לבין האישה ולאור חתימתו על ההסכם "יקנה" לעצמו המשך חיים שלווים
ושקטים המושתתים על שותפות מלאה ביניהם. אלא שקשה לקבל טענה זו, שהרי משמעה
שסבר האיש כי חתימתו לא תוצג נגדו לעולם, והרי גם זה החותם על "צ'ק לביטחון", יודע כי
בנסיבות מסוימות יוצג הצ'ק.

132. אף על פי כן, מתוך האמור לעיל, ומתוך מסכת הראיות והעדויות כפי שנשמעו בתיק, הגעתי
לכלל מסקנה שבמקרה שבפני התקיימו הן הטעות והן ההטעיה. השאלה היא, האם לא הטעה
האיש את עצמו ונקלע למה ש"יודעי סוד" אומרים על הסכם שלום בית, לחילופין גירושין, כלי
לרכישת זמן, תמורת הטבת תנאים קיצונית.
אכן, נראה סביר בעיני כי האיש רצה בכל מחיר את שמירת המערכת המשפחתית לאורך שנים,
והיה מוכן לעשות הכל למען מטרה זו עד כדי שהיה מוכן ל"מכור את נשמתו". עם זאת, סבור
אני, כי אם היה האיש מודע באמת לאפשרות שביום מן הימים, (למעשה תוך שנתיים קצרות),
הבטחתו ובשלב מאוחר יותר פירעונה, יביאו אותו למצב בו יישאר ללא קורת גג ומחוסר כמעט
כל אמצעים, לא היה הוא חותם על הסכם שכזה. אף האישה אינה מכחישה כי היה קשר בין
מחויבות האיש באשר לנאמנותו אליה לבין רכושו. וכדבריה לפרוטוקול הדיון מיום 24/1/2016,
בעמ' 94:

"
ש. אין קשר בין ההבטחות שלו שתהיו יחד והוא לא יבגוד, לבין רכוש, נכון?
ת. לא יודעת. לא הייתי אומרת שאין קשר, כי כשש. ראה את עוצמת הפגיעה
שלי, אני התרסקתי ואני זוכרת היטב את המעמד – היינו בחדר שינה, זה



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

- 1 היה בבוקר והוא ניסה לדבר אל ליבי, שאשאר איתו והוא אמר לי "את הרי
2 יודעת, את מכירה אותי, כל מה שמעניין אותי זה הספרים שלי ולקרוא ולא
3 מעניין אותי רכוש. כל מה שיש לנו, הכל שלך, רק תישארי איתי". אני
4 האמנתי לו והדבר שהכי שמעתי בזה, זה "אני רוצה להיות מחויב אלייך, אני
5 מצטער על מה שעשיתי ואני רואה את הקשר שלנו כדבר הכי מחייב".
6 ש. לבית המשפט: הלוגיקה שלך לא מסתדרת. לאחר שפגשת את הנתבע,
7 את מתארת דמות שהיא אנוכית לחלוטין ושהוא לא רואה אף אחד חוץ
8 מאת עצמו ואז יום אחד הוא נתפס מנהל שיחה עם אשתו הקבועה
9 ואומר לך מה שאומר לך ואת אומרת בוודאי שהוא יגיד כל דבר, רק
10 להישאר בנוחות, הוא מספר לך שטויות ואת מאמינה? הרי את מכירה
11 אותו.
12 ת. אני מאמינה, כי בו ברגע שהוא אומר את זה, הוא לוקח פיסת נייר,
13 כותב את זה, חותם ונותן לי ואז אני מאמינה.
14 ש. מה ששכנע אותך זה שש. כתב משהו על הנייר. מה הוא כתב?
15 ת. הוא כתב שכל הרכוש שיש לו הוא שלי וכל הרכוש המשותף שלנו, הוא מוותר
16 על חלקו מרכושנו המשותף.
17 ש. מבחינתך, כשתיארת בהתחלה שהרגש הוא חשוב וש. הוא לא חס, אז מה
18 שמחזיק אותך בקשר זה לקבל הבטחה על הרכוש?
19 ת. אני חושבת שאתה טועה בפרשנות שלך. אמרתי קודם שהדבר במה שהוא
20 כתב, בנכונות שלו, מה שעשה לי טוב זה לראות בזה את ההוכחה וזו היתה
21 האינדיקציה. הרי אדם בר דעת לא יוותר על הכל אם הוא מתכוון לא לבגוד.
22 הוא אמר שהוא יהיה נאמן לי עד סוף חייו ואם תהיה בגידה שוב, אז "הנה,
23 זה הדף ואני מתחייב בחתימתי".
24 ש. זה מן שטר חוב שאם אהיה לא בסדר, את מקבלת הכל ולא משקף דבר
25 כלשהו רגשי, נכון?
26 ת. אם אבגוד כך שוב אז את מקבלת הכל וראיתי בזה מחויבות, הבטחה, ראיתי
27 את זה כשהוא סוף סוף רואה שיש מישהו מולו, רואה את הילדות, אכפת לו



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

מאיתנו ושהוא מבין שאם ישתף בכיף וייצא לרעות בשדות זרים, זה לא יהיה
במחיר של ריסוק כלכלי לי ולבנות.
'אני רוצה להיות איתך ושנהיה יחד ואם לא אעמוד במילתי, הנה הביטחון
שלך'."

133. אכן עולה מן הדברים כי האיש רצה והאמין כי יוכל ל"קנות" לעצמו את המשך מערכת
הנישואין ואף כדבריה: "התרברב – הכל לו. ולילדות". יחד עם זאת, האישה עצמה מודה שהיא
מבינה שהוא נותר ללא כלום. וכדבריה לפרוטוקול אותו דיון, בעמ' 98:

"
ש. בפתק הזה שש. הבטיח לך את הרכוש, הוא גם אמר שייתן לך את כל
הפנסיות שלו?
ת. הוא אמר לי שכל מה ששייך לו, שלי וכל מה ששייך לשנינו, החלק שלו
ברכוש המשותף הוא שלי.
ש. אם כתוצאה מההסכם הזה שנעשה בספטמבר 2011 ואושר, אם הוא ממומש,
אז לאור מה שאת אומרת הוא נשאר בלי כלום?
ת. תשמע, אני יכולה להגיד לך שבסערת הרגשות שהייתי נתונה בה, כל מה
שחשבתי עליו זה האם הוא מבטיח להיות נאמן? האם הוא נשבע לי שזה חד
פעמי? וזה מה שהיה. עכשיו אני מבינה שש. נשאר בלי כלום, אז לא חשבתי
על זה, לא נכנסתי לרזולוציות האלה".

ועוד היא ממשיכה בעדותה בעמ' 99:

"
ש. אחרי החתימה של הסכם הממון שאושר בספטמבר 2011 בבית המשפט,
האם היה שינוי בהתנהגותו של ש.?



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

ת. כל התקופה של החתימה, עם הפגישות אצל וההגעה לבית המשפט, מבחינתי זו אחת מהתקופות המרגשות, במובן זה שהרגשתי שלש. אכפת ממני, שהוא אוהב אותי ורוצה להיות איתי והרגשתי שההסכם הזה הוא מן ברית שכרתנו, אולי חזק יותר לאחר החופה ואולי עם הרוח הזו היו החודשים שלאחר חתימת ההסכם. גם לפני חתימת ההסכם היתה תקופה טובה.

ש. הברית נבעה מכך שקיבלת רכוש במקום רגשות?

ת. הברית נבעה מכך שש. מראה לי בכל דרך שיש, שהוא רוצה אותי ולא רוצה לפרק את המשפחה, מעתה ועד עולם.

ש. אותה התקרבות נובעת אצלך, לא בגלל שש. נהיה פתאום נחמד יותר, מקשיב יותר, יותר בקשר עם הבנות, אלא כי הוא נתן לך את כל הרכוש, זה נכון?

ת. להגיד "אכפת לי ממך, אני רוצה אותך ולא רוצה שנתגרש, אבל אם חלילה אני בוגד, אני לא שומט אותך, אלא אני לוקח אחריות על העתיד הכלכלי שלך ושל הילדות" והתרגשתי מזה.

אלו מביאני למסקנה שהאישה ראתה את המשך זוגיותה עם האיש במושגים כלכליים גרידא, ואף אם מציינת כי תקופה זו התאפיינה בתקופה רגועה במערכת המשפחתית, הרי שמבחינתה אלו היו לה רוגע ושלווה כלכלית עד כדי אילוצו של האיש להבין שכל "מעידה", מכל סוג, הרי שהוא יוותר ללא כלום, מחיר "כבד" לכל הדעות.

134. עוד עולה, וגם על כך אין עורר כי הסכם הממון נחתם על רקע בגידות האיש (לשיטתה של האישה).

בעמ' 115 לפרוטוקול אותו דיון, מעידה האישה:

”

ש. נכון לומר שהרקע להסכמה הזו, זה המשבר של א. או ג.?

ת. אין לזה שום קשר לא. ולג..

ש. לבית המשפט: אתם מגיעים ל..... לעשות את הסכם הממון, על רקע מה?



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

- 1 ת. הסכם הממון קשור ישירות לא..
- 2 ש. לבית המשפט: זאת אומרת, צריך לעשות הסכם ממון, הולכים לו ... שאומר
- 3 שצריך לעשות גם צוואה.
- 4 ת. כן.
- 5 ש. לבית המשפט: זאת אומרת, גם הצוואה נחתמת על רקע פרשת א..?
- 6 ת. הוא אומר שהסכם ממון צריך להיות מגובה בצוואה ולא לבד וקיבלתי את זה.
- 7 בלי קשר לו...., עוד לפני שדיברנו על הסכם ממון, דיברנו על כך שצריך
- 8 צוואה, מהסיבות הללו.
- 9 ש. לבית המשפט: אנו לא מסתכלים על מכלול שאומר שזו הטענה המרכזית
- 10 שלהם – "אתה מקבל כלום, אני אנצל את המצב של א. ואתפצה על עוגמת
- 11 הנפש הרבה שנגרמה לי, על דרך זו שכל ששלך שלך ונכון שהסברת שש.
- 12 קיבל את יכולת ההשתכרות המדהימה שלו, אבל עברו כמה דקות ואת
- 13 מסבירה שש. מבוגר כך שצריך צוואה. האם את הצוואה ניתן לראות על אותו
- 14 רקע של הסכם הממון שנחתם אצל ר.... וכשאמרת לא, האם את רוצה לתקן
- 15 את תשובתך?
- 16 ת. (מגוממת) בניגוד למה שאתה אומר בקשר לא., הרי אם היתי רוצה, הייתי
- 17 יכולה ישר אחרי א. לקחת מה שמגיע לי.
- 18 ש. זה נכון שהלכתם ל...., אחרי עניין ג.?
- 19 ת. כן.
- 20 ש. זאת אומרת, זה היה הרקע הקונקרטי של עוד טענה שלך, שש., לדברייך
- 21 רעה בשדות זרים?
- 22 ת. יש הבדל מהותי בין הסיפור של א. לסיפור של ג.. בסיפור של א. זה היה
- 23 בגידה ומיני ובסיפור של ג. זה היה משהו אחר, זה היה משבר, כי פשוט ש.,
- 24 כמה מעט שהיה אז בבית, מאז שפיתח את מערכת היחסים עם ג., הוא לא
- 25 היה זמין בכלל וכשהיה בבית, הוא כל הזמן היה איתה בטלפון. כשהיינו
- 26 נוסעים לחופשות זוגיות, חצי מהזמן הוא היה עם ג. בטלפון. הרגשתי שזה
- 27 קשר שבא על הקמצוצים של הזמן שש. היה נותן לנו מזמנו עד אז.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

ש. זו סוג של בגידה רגשית, נכון?

ת. הרגשתי שאורי מקבל יותר משאבים רגשיים ממני ומהבנות, אני מסכימה.

אכן האישה מודה כי אלו נסיבות חתימת ההסכם, נסיבות שאינן כדבר

שבשגרה – נסיבות "בגידותיו" של האיש."

135.

כאמור, האיש הבין כי בכוונת האישה להמשיך את חיי הנישואין, "כרגיל" ועם פרוגנוזה סבירה, תוך שמוחלת היא לו על מעשיו בתמורה לחתימתו על הסכם ממון המותיר לה את כל הרכוש, ומכוח הבנה זו הסכים להתקשר בהסכם ולקבל על עצמו התחייבויות שעל פי דין לא היה חב בהם.

אלא שהאישה הבינה כי מעתה, בכל עת ומכל סיבה יכולה היא ליטול "הכל", גם מבלי צורך להמשיך לחיות עם האיש. שתן השקפות אלו היוצרות פער משמעותי בגמירות הדעת, יוצרות אצל האיש "טעות יסודית היוצרת שוני בין העסקה כפי שהבין אותה הטועה לבין העסקה האמיתית".

בשל מצבו הנפשי הקשה, ראייתו של האיש הייתה סובייקטיבית בכל הקשור לאפשרות ממשיית ונראית לעין, לסיום הקשר באופן סופי.

136.

כל אלו ועוד מובילני למסקנה, כי התקיימו יסודות הטעות, ולולא הטעות, לא היה חותם האיש על ההסכם. אם תרצה תאמר, שלו היו אומרים לאיש חתום על הסכם זה ותוך שנתיים תיפרדו, וההסכם יוצג לביצוע, לא היה הוא מתקשר בהסכם.

137.

משכך, שוכנעתי כי האיש הסכים לחתום על ההסכם לאור הלחצים הרבים שהופעלו עליו על ידי האישה. בכך ביקש הוא להרגיע את האישה כי יעשה הכל למען "מערכת נישואין משפחתית" רגועה שתקנה לו שקט ושלווה, והוא הוטעה לחשוב שמדובר ב"הסכם מגירה", שלא יתממש בקירוב, בוודאי לא בטווח ריאלי, ויקנה לו חיים משותפים יחדיו לעוד שנים רבות. אם תרצה תאמר, כי יכול גם יכול והאיש ראה בהסכם יותר צוואה מאשר פעולה בחיים, גם לאור גילו.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

138. מכל המתואר לעיל, ובשים לב לכך שלא נוהל כל משא ומתן ממשי טרם עריכת החוזה, והחוזה נערך על ידי עורך דין מצד האישה בלבד והאיש לא היה מיוצג כלל בעת עריכתו (לדבריו, ואין האמור מוכחש כפי שעולה מהכתובים), הגעתי לכלל מסקנה, כי התקיימו יסודות הטעות וההטעיה, ולולא אלו, לא היה חותם האיש על ההסכם. כך גם שוכנעתי כי האישה ידעה על חולשתו שנבעה מכלל הסיבות שמניתי, והיא אשר הטעתה אותו והציגה מצג שווא בפניו, במטרה כי יחתום על ההסכם, ש"פניו" פני עתיד מבטיח ל"שלום בית".
139. בלשון אחרת, בין אם דנים אנו בפגם בכריתה מחמת טעות או הטעיה, ובין אם דנים אנו בפגם בכריתה מחמת עילת העושה, אין אנו קובעים, בהכרח, כי ההסכם שנכרת, נכרת שלא מרצונו של המתקשר. יתר על כן, לעתים יכול ואף הבין הטועה אחת לאחת את הוראות ההסכם אך גם כך, אין בכך למנוע טענות הקשורות לפגם בכריתת ההסכם כשלעצמו.
140. אמנם נכון הוא כי רק במקרים חריגים, בהתקיים יסודות עילות העושה, טעות והטעיה, יהיה זכאי תובע לסעד הביטול. במקרה שבכאן, מוצא אני כי מקרה זה נופל הוא בגדר החריג, ומשכך, הוא המזכה את האיש בביטול ההסכם, ולכן דין ההסכם להתבטל אף מטעם זה. אומר כי להשקפתי, הסכם דרקוני מטיל על החפץ בו חובת תום לב קיצונית והתמדה ברכיב שלום הבית שבהסכם, הרבה יותר מהסכם לא מאוזן "סתם".
141. כאמור, החובה לפעול בתום לב היא חובה שחלה ביחסים שגרתיים על צדדים להסכם. (ראה: ד"נ 7/81 פנידר נ' קסטרו, לז(4) 673 {פמ"מ – 14/12/1983}). החובה לפעול בתום לב היא חובה שקמה בשגרה, קל וחומר מוטלת חובה זו באופן מוגבר על בני זוג בתא המשפחתי בו קיימים יחסי אמון מיוחדים ומשמעותיים יותר. (ראה: תה"ס (נצ') 4744-10-12 ח.ק.א נ' י.א. {פמ"מ – 6/1/2013}).



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

142. עוד, בע"א 5258/98 פלונית נ' פלוני (פמ"מ – 14/7/2004) נאמר על-ידי כב' הנשיא ברק:

"דיני החוזים בישראל אינם נעצרים על סף הבית המשפחתי. המשפט אינו שולל תוקף משפטי מחוזים (אף חוזים משתמעים) המבוססים על אדנים רגשיים, ונוצרים בנסיבות אינטימיות בינאישיות. כך, המשפט מכיר בחוזים הקובעים יחסי ממון בין צדדים; הוא מכיר בחוזה לשיתוף נכסים בין בני זוג; הוא מכיר בחוזה לעריכת נישואים אזרחיים מחוץ לישראל ולחובת המזונות שחובה זה עשוי להצמיח".

שלב ההתקשרות בהסכם

143. נפנה לרגע לסעיף 12 לחוק החוזים, ונאמר כי החובה לנהל משא ומתן בדרך מקובלת ובתום לב היא חובה כללית, אשר ממנה נגזרות, מטבע הדברים, חובות קונקרטיות, על פי נסיבותיו המיוחדות של המקרה.

"כאשר בני זוג מחליטים להתחתן הם מטילים על עצמם מערכת של זכויות וחובות, וזאת מתוך גמירות דעת המבוססת על מידע מלא ככל שניתן אודות ב' הזוג, אשר ניתן בתום לב'... בעשייתם פעולה משפטית האוצרת בחובה מערכת של חובות וזכויות, סוככת עליהם מטריית חובת תום הלב ופעולה בדרך מקובלת הקבועות בסעיף 61(ב) לחוק החוזים (חלק כללי) סעיף 61 המורה: 'הוראת חוק זה יחול, ככל שהדבר מתאים לעניין בשינויים המחוייבים, גם על פעולות משפטיות שאינן בבחינת חוזה ועל חיובים שאינם נובעים מחוזה'. כך או כך, הן אם נקודת המוצא הינה כי נישואין מהווים חוזה והן אם נקודת המוצא היא כי נישואין הינם התחייבות אשר לוקח על עצמו הבעל, או גם האשה, מכל מקום תחול חובת תום הלב המכילה בחובה חובת גילוי כל מידע רלבנטי כל שכן חיוני, מכח סעיפים 12 או 61 לחוק החוזים (חלק כללי), זאת אף ביתר שאת נוכח כך שבין בעל ואשה יחסים מיוחדים, יחסי קרבה, יחסים רגשיים, כאשר על כל אחד



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

מבני הזוג מוטלת חובה לנהוג כלפי האחר בכבוד, בהגינות ובהתנהגות המאפשרת

לב' הזוג ניהול של אורח ח' תקין וסביר..."

(ראה: תמ"ש (י-ם) 24760/08 ש. ב. ר. נ' ר. ר. {פמ"מ – 25/3/2010}).

144. עוד נקבע בתמ"ש (י-ם) 44248-05-10 ש. נ' כ.ש (פמ"מ – 5/9/2011):

"...יחסי הנישואין הם חוזה, או למצער פעולה משפטית שיש להחיל עליה את
הוראות חוק החוזים ובפרט את חובת תום הלב. יוער, כי עיקרון תום הלב חל על
כלל היחסים בין בני האדם...בני אדם וכל שכן בני זוג, מחויבים לנהוג זה כלפי זה
(ולהיפך) בתום לב. עסקינן בדרישה להגינות בסיסית, אשר בלעדיה לא ניתן
לקיים חברה מתוקנת. פסיקת בתי המשפט החילה את עקרונות תום הלב, האמון
והגינות על מגוון יחסים משפטיים בין צדדים שונים. מקום שיחסי הכוחות בין
הצדדים אינם שווים ולאחד הצדדים יתרון יחסי, המאפשר לו להזיק לצד שכנגד,
או לזכות ביתרון בלתי הוגן, הרחיבו בתי המשפט את החובות החלות עליו לשם
נטרול אותו חוסר הגינות..."

145. כב' השופטת מימון מציינת את חובת הנאמנות המוגברת ביחסים בין בני זוג:

"במובחן מצדדים זרים לחוזה, ברור כי לאופי הצדדים בהסכם בו הצדדים הם
צדדים קרובים, ובמיוחד איש ואישה, ובמיוחד כאשר האיש ניהל את ענייניה
הכלכליים של המשפחה ובמיוחד כאשר פעל כשליח של האישה, וחלה עליו חובת
נאמנות כלפיה – ברור כי בנסיבות אלה יש חובת תום לב מוגברת מצד האיש כלפי
האישה, כלומר מצד הנתבע כלפי התובעת..."

(ראה: תמ"ש (י-ם) 27140/01 ר.י. נ' פ.ב. {פמ"מ – 23/2/2004}).



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

146. כפועל יוצא מדברים אלו, גם על הצדדים שבפני מוטלת החובה לנהוג בתום לב כדרישת סעיפים 12 ו-39 לחוק החוזים (חלק כללי), הן בניהול משא ומתן לקראת כריתתו של הסכם והן בקיומו.

147. בנסיבות אלה לטעמי, אילו היה מתקיים משא ומתן מקובל לקראת כריתת החוזה (שעוגן לכדי הסכם ממון), היתה האישה מעלה בדעתה את האפשרות, כי יתכן שבידי האיש לא יוותר כל רכוש המאפשר לו קורת גג, והיה עליה, נוכח חובת תום הלב שלא לשתף פעולה עם הסכם שאינו מותיר לצד האחר מאומה ובתוך הצגת דברים חיצוניים, כאילו נותר לו דבר מה.

148. לטעמי, יש לקבוע, כי בהתנהגותה זו פעלה האישה בחוסר תום לב ובניגוד לחובתה בהתאם לסעיף 12 ולסעיף 39 לחוק החוזים (חלק כללי), בכל הנוגע להליך כריתת ההסכם, חתימתו ואישורו. חובה זו מקבלת משנה תוקף ככל שמדובר בצדדים קרובים, ובענייננו, בעל ואישה, ובמיוחד בנסיבות העניין שבפני.

149. מכל המתואר לעיל, מצאתי כי גם בשל עילה זו והתנהגות האישה, יש לבטל את ההסכם בין הצדדים.

טענת השיהוי ומועד הודעת הביטול

150. לא אסיים בטרם אתייחס ביתר פירוט לטענת האישה כי תביעתו של האיש לביטול ההסכם הוגשה בשיהוי, כשנתיים לאחר מועד אישורו בבית המשפט לענייני משפחה (ביום 14/9/2011).

151. סעיף 20 לחוק החוזים (חלק כללי) מורה :

”ביטול החוזה יהיה בהודעת המתקשר לצד השני תוך זמן סביר לאחר שנודע לו

על

עילת הביטול, ובמקרה של כפיה - תוך זמן סביר לאחר שנודע לו שפסקה



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

הכפיה".

152.

הסיפא של סעיף 20 לחוק החוזים קובעת כי במקרה של כפיה, הביטול צריך להיות תוך זמן סביר לאחר שנודע לצד הנפגע כי פסקה הכפיה. טוענת פרופ' שלו כי הדין צריך להיות זהה ביחס לעילת העושה, וכך היא אומרת:

"ייתכן שהיה מקום להרחיב גם לעבר העושה את הדין המיוחד שנקבע לעניין מועד הודעת הביטול בכפיה, לפחות כאשר המדובר בניצול של מצוקה או חולשה גופנית. בנסיבות אלא יודע המתקשר-המנוצל על קיום עילת הביטול, אולם יש שמצוקתו או חולשתו נמשכות, ולכן אין הוא יכול לממש את ברירת הביטול תוך זמן סביר מכריתת החוזה. ואכן, המלצתי התקבלה...מרחיבה את החריג שנקבע לגבי מועד ההודעה במקרה של כפיה גם אל עבר עילת העושה. בכך הושווה מעמדו של המתקשר העשוק למעמדו של המתקשר הכפוי, ושניהם יהיו זכאים לבטל את החוזה בתוך זמן סביר לאחר שנודע להם כי פסקה עילת הביטול. עם זאת, עוד בטרם ההרחבה הראתה הפסיקה התחשבות במצבו של העשוק אחרי כריתת החוזה כדי לקבוע מהו הזמן הסביר לפי הנסיבות. נקבע כי בעושה נמשך, כשהצד העשוק אינו נהנה בינתיים מביצוע החוזה, גם זמן ממושך למדי ייחשב סביר לצורך הודעת הביטול" (ראה: שלו, דיני חוזים, שם, בעמ' 367).

153.

אומרת פרופ' שלו, כי ההיגיון העומד מאחורי הדרישה לביטול תוך זמן סביר, כי לאור הפגם, עומדת לנפגע זכות ביטול. בידי הנפגע הברירה אם להשתמש בזכות זו אם לאו. הנפגע יכול לוותר על זכותו, בין במפורש ובין מכללא. על-מנת לאזן זכות זו אל מול זכותו של הצד שכנגד לידע היכן הדברים עומדים, הוקצב זמן הביטול לזמן סביר, ולאחר זמן זה נראה את הצד הנפגע כמוותר על זכותו לביטול. את הזמן יש להתחיל ולמדוד מהרגע שבו נודע לצד הנפגע על קיומה של עילת הביטול. ודוק, הכוונה היא לידעה בפועל, ואין די בידעה קונסטרוקטיבית (ראה: שלו, שם בעמ' 365-366).



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

- 1
- 2 154. מבחן הסבירות הינו מבחן אובייקטיבי הנבחן על פי הנסיבות הקונקרטיות המונחות לפני בית
- 3 המשפט (ראה: ע"א 395/83 שלום נ' יכין חק"ל חברה חקלאית בע"מ, לט (2) 737 {פמ"מ –
- 4 15/7/1985}). על בית המשפט לבחון את הנסיבות המיוחדות של הצדדים, בין היתר את
- 5 הנסיבות הבאות: טיב העסקה, מהות החוזה, סוג הפגם בכריתה, תנאי המקום והזמן, הזמן
- 6 שחלף מאז נכרת החוזה, הזמן שנדרש לקיום החוזה, התנהגות הצדדים, נסיבותיהם המיוחדות
- 7 של הצדדים ושינוי מצב על ידי הצד השני. (ראה: ע"א 10/81 כהן ושות' חברה קבלנית לבנין
- 8 בע"מ נ' גדע, לז (4) 635 {פמ"מ – 28/11/1983}).
- 9
- 10 155. הפסיקה מורה כי עצם הגשת תביעה מייצרת את הצורך במשלוח הודעת ביטול שכן הן שוות
- 11 ערך (ע"א 131/89 דרזון נ' דרזון, מג (4) 610 {פמ"מ – 10/12/1989}).
- 12 קבלת טענת שיהיו תלויה כמובן בנסיבות הספציפיות של המקרה (וראה: בג"צ 1898/06 משרד
- 13 הפנים נ' בית הדין הארצי לעבודה – י-ם {פמ"מ – 24/3/2008}), והיא שוקלת בעיקר שיקולי
- 14 הגינות (וראה: עת"מ (נצ') 4935-06-13 שטרית נ' עיריית טבריה {פמ"מ – 14/7/2014}).
- 15
- 16 156. נראה כי בהתקיים נסיבות המקיימות עילה של עושק, יש להביא בחשבון בבחינת המועד הסביר
- 17 עוד מספר שיקולים - אורך התקופה בה נעשה העושק (תקופה של שנים לעומת מספר חודשים),
- 18 זהות העושק (אינו דומה עושק הנעשה על ידי אדם זר לעושק הנעשה על ידי אדם קרוב דוגמת בן
- 19 הזוג), רמת העושק (תנאי הסכם שייתכן והם סבירים לעומת חוזה שכל תנאיו חד-צדדים
- 20 ופוגעים קשות בצד העשוק).
- 21
- 22 157. בהתייחס לטענת האישה לפיה התביעה הוגשה בשיהוי רב, כך גם יש ליתן הדעת שמדובר
- 23 בהסכם ממון בין בני זוג. כפי שהתרשמתי, לאיש היתה ציפייה שהצדדים יצליחו לחזור לחייהם
- 24 השלווים (יחסית), והאישה תתרצה ותעזבו "למנוחתו" שעה שיש בידה הסכם למרבית רכוש
- 25 הצדדים. רק לאחר שהבין שהאישה עומדת על קיומו של ההסכם כלשוננו, או אכיפתו, החל
- 26 לפעול לביטולו של ההסכם. משכך, אין בשיהוי בכדי להצדיק דחייתה על הסף של התביעה.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

158. גם אם הגיש האיש את תביעתו כמעט כשנתיים לאחר החתימה על ההסכם וזאת מאחר וכאמור, היו לו את הסיבות להאמין כי הסכם זה לא ימומש כפי שלא מומשו שלושה הסכמים קודמים, רק לאחר שהאשה הגישה תביעתה לאכיפת ההסכם והחלה היא לנקוט בהליכי ההוצאה-לפועל, הוגשה תביעתו לביטול ההסכם, בד בבד עם הגנתו לתביעת האשה לאכיפת ההסכם. (וראה: ע"א 8622/06 פלוני נ' עזבון המנוחה פלונית {פמ"מ – 3/3/2009} שם, בנסיבות המקרה גם תקופה של למעלה משלוש וחצי שנים נחשבה כזמן סביר).
159. אמור מעתה כי בנסיבותיו הנפשיות של האיש, גם בראיית מועד היווצר העילה הינו עם תחילת הפעלת ההסכם ולא עם חתימתו, אזי יש לדחות טענת השיהוי.
160. אסיים את דיוני בשאלת השיהוי באמירה ולפיה הדוקטרינה כולה שעונה על בדיקת ההגינות לאמור, האם צודק והגון לקבל את הטיעון (וראה: תמ"ש (ת"א) 45953-08-16 פ.פ. נ' ד.ס. {פמ"מ – 24/1/2017}).
161. לטעמי התשובה היא בלאו רבתי, שכן חוסר ההגינות כלפי האיש ברור לכל, ואילו האשה לא שינתה מצבה לרעה במאומה עקב אותו שיהוי כביכול.
162. כידוע לכל, שיהוי אינו אלא שיהוי בנסיבות העניין. במקרים מסוימים שיהוי בן חודשים ייתפס כבלתי סביר, באחרים שיהוי גדול יותר ייתפס כסביר (וראה: בג"צ 3421/05 אנדראוס נ' שר האוצר [פורסם בנבו] {פמ"מ – 18/6/2009}).
163. הבה נתהה איפה על מושגי השיהוי וההתיישנות ומה שביניהם, שכן כבר אמרנו בעבר כי שיהוי אינו אלא ביטוי של התיישנות מהותית דה פקטו, בעוד "התיישנות" אינה אלא תחום גדור טכני, מעבר לו אין לתבוע.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

164. שני המושגים הם למעשה חלק מפניו של עקרון סופיות הדיון.

165. אביא מעט מדברי, אגב תמ"ש (ת"א) 10246-12-09 ד.ל.נ' נ.ב. {פמ"מ – 6/2/2013}, וכך כתבתי שם בנסותי להסביר את הממשק שבין התיישנות לשיהוי:

"ככלל, יעדיף בית המשפט, שסכסוכים בין בעלי הדין יוכרעו לגופו של עניין ולא יסתיימו בפתרון דיוני פורמליסטי (ע"א 693/83 שמש נ' רשם המקרקעין ואח', פ"ד מ(2))."

166. כאמור, נפסק כי השימוש בדוקטרינה של שיהוי לצורך דחיית תובענה ייעשה רק במקרים חריגים מטעמים של צדק והגינות כלפי הנתבע, שיקולים שבאינטרס הציבור ודאג לקיום הליך שיפוטי תקין (ראה: ע"א 6805/99 תלמוד תורה הכללי והישיבה הגדולה עץ חיים בירושלים נ' הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה, ירושלים, פ"ד נ"ז(5) 433 {פמ"מ – 2/7/2003}). עפ"י הפסיקה, חלוף הזמן כשלעצמו, אין בו די כדי להביא לקבלת טענת השיהוי ויש צורך ב"דבר מה נוסף" (ע"א 410/87 עזבון המנוחה רבקה ליברמן נ' לאה יונגר, פ"ד מ"ה(3) 749, 756 {פמ"מ – 18/3/1991}). על הנתבע להוכיח שהיה בשיהוי משום מצג כי התובע ויתר על זכויותיו ובשל כך הוא שינה את מצבו לרעה במשך הזמן. יש הגורסים כי נדרש תנאי שלישי שלפיו השיהוי נגרם בחוסר תום לב (רע"א 5793/05 אגודת בית הכנסת הגדול "שונה הלכות" נ' עיריית נתניה (לא פורסם) [פורסם בנבו] (פמ"מ)). להבדיל מהסדר ההתיישנות, הרי שבנושא השיהוי מסור לבית המשפט שיקול דעת רחב לגבי נפקות השיהוי בנסיבות המקרה הספציפי שלפניו. במסגרת זו יסקול בית המשפט, על דרך האיזון, את האינטרסים ההדדיים של בעלי הדין ואת מאזן הנזקים ביניהם, תוך התחשבות במהות התביעה ובסעד המבוקש במסגרתה. נטל ההוכחה להתקיימותם של התנאים מוטל על הטוען לכך, היינו, על הטוען לשיהוי (ע"א 2950/07 יונס מוחמד סולימאן נ' מדינת ישראל – מינהל מקרקעי ישראל [פורסם בנבו] {פמ"מ – 26/10/2009}).



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

167. ומכאן אמור שאנו רגילים לומר כי טענת השיהוי, כחי הנושא עצמו, תשמש לדחיית תובענה רק במקרים חריגים ומטעמים של צדק והגינות, כמו גם שיקולים שבאינטרס הציבור ודאגה להליך שיפוטי תקין.

אישור ההסכם בבית-המשפט – טיב ההסכם בכאן

168. תוך שאני מעיין, ובתודה, בעיקרי דברים להרצאה שנשא חברי, כבוד השופט שמואל בר-יוסף, הבינותי כי גם לאחר כל האמור לעיל, עדיף להניח כמה אדנים נוספים למסקנה אליה הגעתי.

169. המעיין בע"א (ת"א) 1242/04 פלוני נ' פלונית (פמ"מ – 23/5/2005), ימצא עצמו מהלך בעקבות כבוד השופט י. שנלר, ואומר כי תובענה לביטול הסכם בראיית הליך אישורו, דומה במקצת לסיכוי לתקיפת אישור צוואה.

170. בשני המקרים אין הגורם המאשר צפוי בשאלותיו שמטרתן אימות חופש הרצון, לחדור למניעי הצדדים, לנבכי נפשם או להערכת האיזון וההיגיון שבציווי.

171. ואולם, אם דומה אישור הסכם לצוואה (ואת שניהם על-פי דין מותר לנסות ולבטל), אזי בדיקת רכיב ההגינות וההשפעה ההוגנת הינה רכיב מרכזי.

172. הסכם הלוקה בחוסר איזון קיצוני משול גם להסכם מתנה ואכן, דוקטרינת ההשפעה הבלתי הוגנת חדרה ומיושמת אף בדיני המתנה (וראה: ע"א 2041/05 מחקשוילי נ' מיכקשוילי {פמ"מ – 19/11/2007}).

173. ואם נביט בהסכם גם בראי דיני המתנה, בבחינת מתנה שהושלמה או הניתנת לביטול, נחיל על האמור בפנינו גם את דוקטרינת זעקת ההגינות.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

174. לכל ברור, כי החזקה ולפיה ידע התובע על מה חותם הוא (וראה: תמ"ש (ת"א) 32058-09-12
2 **פלונית נ' פלוני** {פמ"מ – 26/4/2014}), וכי אדם משכיל נכנס בגדר החזקה שבעתיים (וראה:
3 עמ"ש (ת"א) 1015/08 **פלוני נ' פלונית** {פמ"מ – 26/5/2013}) חלה בכאן, אלא שאין מדובר
4 בחזקה אוטומטית, שכן העדר עורך דין בקיאה, מפחית מתוקף החזקה (וראה: עמ"ש (ת"א)
5 46612-10-12 **פלונית נ' פלוני** {פמ"מ – 2/2/2014}).
6
175. כאמור, בית-המשפט אשר אישר את ההסכם מחזיק בסמכות ובאפשרות לבטלו (וראה:
7 בג"צ (י-ם) 6103/93 **לוי נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים**, מח(4) 591 {פמ"מ – 4/9/1994}
8 וכן בג"צ 8578/01 **חליוה נ' חליוה**, נו(5) 634 {פמ"מ – 25/7/2002}).
9
10
176. למעשה, עיסוקנו לעיל בהשוואה בין הסכם לא מאוזן (סתם) להסכם קיצוני ודרקוני וזה
11 ההסכם שבכאן. יאמר כי בנסיבות קיצון של נתבע שאינו צעיר בלשון המעטה, הנותר למעשה עם
12 מחוייבות בלבד, יכול וההסכם יבוטל מטעמים שבתקנת הציבור ואגב קביעת מדיניות משפטית
13 ראויה, הנמנעת מאישור הסכמים דרקוניים.
14
15
177. לבל ייאמר חלילה כי פסק-דין זה מהלך לו בדרך חדשה, אזמין את הקורא להלך בנתיבי תמ"ש
16 (ת"א) 51940/98 **פלונית נ' אלמוני** (פמ"מ – 4/8/2002), שם קבע כבוד השופט ש. שוחט כי עקרון
17 סופיות החוזה מוגמש, עת יש צורך בהגנה על צד חלש כלכלית (ואני מוסיף: שהוחלש).
18
19
178. הרי ברור כי התובע ידע על מה חתם ואולם, עדיין זכאי הוא לביטול ההסכם בשל פגם שנפל
20 בגמירות הדעת (ראה: ע"מ (ת"א) 1277/07 **פלונית נ' פלוני** {פמ"מ – 18/8/2009} וכן בעניין
21 למעשה, נוצרת התערבות של החוק ביחסים החוזיים, מטעמים של צדק ומוסר חברתי.
22
23



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

179. למעשה, אין זו הפעם הראשונה בה פוגשים אנו גישה שכזו, שכן המשפט מוכן אפילו לסרב
לאפשר ביצוע חוזה כאשר ביצעו מתבצע בצורה דווקנית כדי חוסר צדק (וראה: ע"א (ת"א)
1473/06 דורון נ' פלסטו {פמ"מ – 21/5/2007}).
180. דיברנו קודם ב"זעקת ההגינות" (וראה: ע"א 986/93 קלמר נ' גיא, נ(1) 185 {פמ"מ –
12/6/1996}). במילים אחרות, עושק יכול על נקלה להכיל גם חוזה קיצוני ומן המשפט מצופה
להחזיר את האיזון בין העושק לנעשק (ראה בעניין סאסי, לעיל).
181. בע"מ (ת"א) 1277/07 הרי חל מקרה דומה לזה שבכאן, בו לאחר שנות נישואין רבות הועבר כל
הרכוש לצד אחד וההסכם בוטל.
182. ואכן, חרדת הנטישה (וראה: בע"מ 1015/08) נפוצה היא בקרב הסכמים אשר אינם הוגנים או
המאופיינים בעושק.
183. טול לך את תמ"ש (י-ם) 10501/02 י.ג. נ' א.ג. {פמ"מ – 31/7/2008}, אפילו ייצוג על-ידי עורך דין
בקיא לא יסייע כנגד טענת עושק במקרה של חוזה קיצוני, קל וחומר באין עורך דין.
184. ואולי נרחיב ונסביר אגב ראייתנו את האיש, ובהינתן חוות-דעת המומחה, כי עושק הינו למעשה
הסטה מוחלטת של שיקול הדעת גם בשל חרדה וגם בשל "מכבש" לחץ רגשי (ראה: עמ"ש (ת"א)
43421-03-13 פלוני נ' פלונית {פמ"מ – 6/3/2014}).
185. נחזור וניזכר כי בשונה מגישת האישה, אזי זה עשרות בשנים סוברים אנו כי אשם בבגידה אינו
עילה להתיר קיפוח זכויות רכושיות (ראה: ע"א ע"א 384/88 זיסרמן נ' זיסרמן, מג(3) 205
{פמ"מ – 21/9/1989} וכן ע"א 343/87 פרי נ' פרי, מד(2) 154 {פמ"מ – 8/4/1990}).



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

186. ואולי נקנה שוב בפסק-דינו של כבוד השופט בר-יוסף בתמ"ש (ת"א) 17458-10-13 **פלוני נ' פלוני** (פמ"מ – 11/8/2014), שם סבר הוא כי מקרה קיצון, ומקרה קיצון בלבד הוא המצדיק בטלות, שכן אבדה התשתית ההסכמית.

187. דיונינו לעיל יוצר מעין השקפה על סוגיית בטלותו של הסכם ממון שאושר בבית-המשפט, וזאת על-פי קריטריונים לשיקול כל מקרה לגופו וכדלקמן:

א. רק בנדיר.

ב. העדר ייצוג משפטי או כשל בו יגדיל את סיכויי הבטלות.

ג. הסכם דרקוני וקיצוני, סביר ויבוטל, להבדיל מהסכם מקפח במידת מה.

ד. קריטריונים הדומים לבטלות צוואה או התחייבות ליתן מתנה.

ה. דגש על בחינת טיב גמירות הדעת, לכאורית או ממשית.

לסיכום

188. לאחר עיון ודיון, הגעתי לכלל מסקנה כי יש לבטל את ההסכם אשר נחתם על-ידי הצדדים ביום 26.06.2011, אושר וקיבל תוקף של פסק-דין ביום 14.09.2011.

189. הטעם העיקרי נעוץ בכך כי האיש חתם על ההסכם בנסיבות של העדר גמירות דעת להבין כי מדובר בפרידה קצרת טווח, עושק והטעייה, העולים כדי חוסר תום-לב מצידה של האישה כלפיו.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

190. הוכח כי האישה העבירה לעורך הדין (אשר הצהיר לתיק בית המשפט זמן קצר לאחר אישור ההסכם כי הוא מייצג אותה בלבד), את הוראות ההסכם ומבלי שהאיש היה שותף של ממש ל"הסכמות" אלה.

191. הוכח כי ההסכם הינו מיטיב ומוטה באופן קיצוני לטובת האישה, כך שקשה בכל דרך שהיא לסבור כי האיש סבר שהסכם זה ימומש אי פעם, או כי אם היה במיטב שיקול דעתו, היה הוא סובר כאמור.

192. את כל אלו ידעה האישה ממערכת יחסיה המפותלת עם האיש, כמו גם מורדות במצבו הרגשי של האיש והיא ניצלה מצוקה זו לטובתה. אזכיר שוב כי האישה עצמה תיארה את האיש כמסוגר, דכאוני, נזקק לטיפול ומוזר בהליכותיו.

193. בהיות המקרה **מקרה חריג**, יש בו הצדקה לביטול הסכם הממון בשל עושק ופגם בכריתתו, הטעייה וחוסר תום-לב וזאת על אף שאושר על ידי בית המשפט וניתן לו תוקף של פסק-דין.

הערעורים:

194. מונחים בפניי שני ערעורים שעניינם למעשה, החלטת רשמת ההוצאה לפועל ולפיה נאסר על האישה לגבות את המגיע לה לכאורה מכוח פסק-הדין, בשל חוסר סבירותו.

195. אומר בשניים: ראשית, הסכם ממון ניתן הוא לביצוע בלשכת ההוצאה לפועל ואין רשם ההוצאה לפועל רשאי לסרב לבצעו, או כפי שאירע באחרונה, אף לדרוש מינוי כונס נכסים אשר מונה מכוחו של ההסכם או מכוח פסק-דין, מחדש, אצלו. שנית, רשם ההוצאה לפועל אינו רשאי לעסוק בפרשנות פסק-דין, גם אם הסכם הוא, ולסרב לבצעו מן הטעם שהוא מקפח או בלתי סביר.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

196. גם אם מסקנתי בפסק-דין זה דומה לזו של רשמת ההוצאה לפועל, אין זו הנכבדה יכולה ליטול לעצמה סמכויות שיוחדו בדין לבית המשפט (וראה: ע"א 11593/05 **היועץ המשפטי לממשלה נ' הקדש העדה הספרדית** {פמ"מ – 17/10/2006}).

197. כך או אחרת, לאור פסק-הדין שבכאן, התייתר הצורך בערעורים והם נדחים.

סוף דבר

198. לנוכח התוצאה אליה הגעתי, אני קובע שהסכם הממון שנערך על ידי הצדדים ואושר על-ידי בית המשפט ביום 14/9/2011, דינו להתבטל וכך הנני מורה.

199. התובענה מתקבלת.

200. כפועל יוצא מהחלטתי זו:

א. ע"ר 27889-04-16 (תיק הוצל"פ 525885-04-15) – מאחר וקבעתי כי אם יבוטל פסק-הדין באשר להסכם הממון, וכך עשיתי, לא נדרש עוד אני לפרשנותו של סעיף 6 להסכם ומשכך, אני דוחה את הערעור.

ב. ע"ר 45631-09-16 (תיק הוצל"פ 525885-04-15) – ביום 19/1/2017 ניתנה החלטתי להפסקת התובענה עד למתן הודעה על-ידי מי מהצדדים בעקבות פסק-דיני לעניין ביטולו של ההסכם בתוך 30 ימים ומשכך, גם דין ערעור זה, למעשה, להידחות.

201. האישה תישא בהוצאות האיש בסך 30,000 ש"ח.

202. אני מתיר פרסום פסק-הדין ללא כל פרט מזהה אודות הצדדים.



בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תה"ס 963-07-13 מ. נ' מ.

ע"ר 45631-09-16 מ. נ' מ.

ע"ר 27889-04-16 מ. נ' מ.

לפני כבוד השופט ארז שני

1
2
3
4
5
6
7
8
9

203. המזכירות תסגור את תיקי הצדדים.

ניתן היום, כ' שבט תשע"ז, 16 פברואר 2017, בהעדר הצדדים.

ארז שני, שופט